

Møte onsdag den 26. april 2017 kl. 10

President: Olemic Thommessen

Dagsorden (nr. 73):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten: Representantene Gunvor *Eldegard*, Lise *Christoffersen*, Øyvind *Halleraker*, Hadia *Tajik*, Tove Karoline *Knutsen*, Frank J. *Jenssen*, Ingjerd *Schou* og Irene *Johansen*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Fra Senterpartiets stortingsgruppe foreligger søknad om permisjon for representanten Per Olaf *Lundteigen* i dagene 2. og 3. mai for å delta i møte i Nordisk råd i Brussel.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten, Gerd Eli *Berge*, innkalles for å møte i permisjonstiden.

Presidenten: Representanten Lene Vågslid vil fremsette tre representantforslag.

Lene Vågslid (A) [10:00:59]: På vegner av representantene Hadia *Tajik*, Kari Henriksen, Jorodd *Asphjell* og meg selv vil eg setje fram eit representantforslag om å styrkje arbeidet mot valdtekt.

Derneist vil eg setje fram eit representantforslag på vegner av Lise *Christoffersen*, Stine Renate *Håheim*, Sonja Mandt, Tove Karoline *Knutsen*, Christian Tynning *Bjørnø*, Kari Henriksen og meg sjølv om å styrkje oppfølginga i reetableringsfasen for personar utsette for vald i nære relasjonar og eit representantforslag på vegner av dei same personane om å styrkje arbeidet mot vald mot eldre.

Presidenten: Representanten Dag Terje Andersen vil fremsette et representantforslag.

Dag Terje Andersen (A) [10:01:50]: På vegne av representantene Jonas Gahr *Støre*, Rigmor Aasrud, Lise *Christoffersen*, Tove-Lise Torve, Martin Henriksen, Odd Omland, Stine Renate *Håheim*, Kari Henriksen og meg selv har jeg gleden av å framsette et forslag om en handlingsplan for et seriøst og organisert arbeidsliv.

Presidenten: Representanten Geir Sigbjørn Toskedal vil fremsette et representantforslag.

Geir Sigbjørn Toskedal (KrF) [10:02:21]: På vegne av stortingsrepresentantene Line Henriette *Hjemdal*, Geir Jørgen *Bekkevold*, Anders Tyvand og meg selv setter jeg fram et forslag om en stortingsmelding om en styrket kulturskole for framtiden.

Presidenten: Representanten Trygve Slagsvold Vedum vil fremsette et representantforslag.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:02:50]: På vegne av stortingsrepresentantene Jonas Gahr *Støre*, Torgeir

Micaelsen, Kjersti Toppe, Knut Arild Hareide, Olaug V. Bollestad, Audun Lysbakken, Rasmus Hansson og meg selv har jeg æren av å framsette et representantforslag om daglig fysisk aktivitet i skolen og en handlingsplan for fysisk aktivitet.

Presidenten: Representanten Bård Vegar Solhjell vil fremsette et representantforslag.

Bård Vegar Solhjell (SV) [10:03:30]: På vegner av berre meg sjølv, faktisk, (munterheit i salen) har eg like fullt den store æra å setje fram representantforslag om ei heilskapleg og uavhengig evaluering av utanriks- og utviklingspolitiske verkemiddel i norsk politikk overfor Israel og Palestina.

Presidenten: Representanten Janne Sjelmo Nordås vil fremsette et representantforslag.

Janne Sjelmo Nordås (Sp) [10:04:05]: På vegne av stortingsrepresentantene Trygve Slagsvold Vedum, Heidi Greni, Anne Tingelstad Wøien, Per Olaf *Lundteigen* og meg selv fremmer jeg forslag om å be regjeringen legge fram en stortingsmelding om drosjenæringen.

Presidenten: Representanten Kirsti Bergstø vil fremsette fire representantforslag.

Kirsti Bergstø (SV) [10:04:33]: Det er en glede å fremme forslag på vegne av representantene Karin Andersen, Audun Lysbakken og meg selv om å sikre et profittfritt barnevern.

Det er også en glede å fremme forslag på vegne av Karin Andersen, Audun Lysbakken og meg selv om strakstil- tak for å sikre trygg fødselsomsorg.

På vegne av representantene Torgeir Knag Fylkesnes og meg selv fremmes forslag om endring i omstillingslo- ven.

Og på vegne av representantene Karin Andersen og meg selv fremmes forslag om rett til pensjonsslipp på pa- pir tilsendt i posten.

Presidenten: Representanten Marit Arnstad vil frem- sette et representantforslag.

Marit Arnstad (Sp) [10:05:37]: På vegne av Janne Sjelmo Nordås, Liv Signe Navarsete og meg sjøl vil jeg fremme et forslag om Kjeller flyplass.

Presidenten: Representanten Kari Henriksen vil frem- sette et representantforslag.

Kari Henriksen (A) [10:05:58]: På vegne av stor- tingsrepresentantene Jan Bøhler, Hadia *Tajik*, Lene Vågs- lid, Jorodd *Asphjell* og meg selv har jeg den glede å fram- sette representantforslag om å bekjempe gjengkriminalitet og organisert kriminalitet.

Presidenten: Representanten Olaug V. Bollestad vil fremsette et representantforslag.

Olaug V. Bollestad (KrF) [10:06:22]: På vegne av re- presentantene Hans Fredrik Grøvan, Kjell Ingolf Ropstad

og meg selv vil jeg framsette et representantforslag om arbeidsvilkår for sykehusansatte.

Presidenten: Representanten Hans Olav Syversen vil framsette et representantforslag.

Hans Olav Syversen (KrF) [10:06:48]: På vegne av representantene Line Henriette Hjemdal, Hans Fredrik Grøvan, Kjell Ingolf Ropstad, Geir Sigbjørn Toskedal og undertegnede har jeg gleden av å framsette et forslag om tiltak for å styrke forbrukernes rettigheter i handel med bolig.

Presidenten: Representanten Karin Andersen vil framsette fire representantforslag.

Karin Andersen (SV) [10:07:14]: På vegne av stortingsrepresentantene Audun Lysbakken og meg sjøl vil jeg sette fram to forslag, det ene om tillitsreform i skolen, det andre om styrket spesialpedagogisk oppfølging i en inkluderende skole.

På vegne av stortingsrepresentantene Kirsti Bergstø, Aud Herbjørg Kvalvik og meg sjøl vil jeg sette fram forslag om å sikre likeverdige pensjonsordninger uavhengig av driftsform, jf. Sykepleierordningen, slik at ansatte rett beholder minst like gode pensjonsytelser som før ved anbudsutsetting av virksomhet i offentlig sektor, og – til slutt – på vegne av stortingsrepresentantene Aud Herbjørg Kvalvik og meg sjøl forslag om bedre vilkår for enslige mindreårige asylsøkere.

Presidenten: Representanten Kjell Ingolf Ropstad vil framsette to representantforslag.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:08:14]: På vegne av representantene Knut Arild Hareide, Hans Fredrik Grøvan og meg selv har jeg gleden av å sette fram et forslag om lagringsplikt av IP-adresser for å beskytte barn mot overgrep.

Og på vegne av representantene Geir Jørgen Bekkevold, Anders Tyvand, Olaug V. Bollestad og meg selv har jeg gleden av å sette fram et forslag om tiltak for å bekjempe voldtekt.

Presidenten: Representanten Line Henriette Hjemdal vil framsette et representantforslag.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [10:08:45]: På vegne av stortingsrepresentantene Rigmor Andersen Eide, Geir Sigbjørn Toskedal, Geir Jørgen Bekkevold og meg selv vil jeg fremme et representantforslag om nedsettelse av et offentlig utvalg som skal foreta en gjennomgang av konkurranse situasjonen på norsk sokkel.

Presidenten: Representanten Per Olaf Lundteigen vil framsette to representantforslag.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:09:23]: På vegne av representantene Janne Sjølmo Nordås, Kjersti Toppe, Trygve Slagsvold Vedum og meg sjøl vil jeg fremme forslag om at pensjonister som ber om det, skal få tilsendt utbetalingsmeldinger fra Arbeids- og velferdsetaten på papir hver måned, og – videre – representantforslag fra re-

presentantene Kjersti Toppe og meg sjøl om et krafttak for et anstendig norsk arbeidsliv.

Presidenten: Representanten Geir Inge Lien vil framsette et representantforslag.

Geir Inge Lien (Sp) [10:10:13]: På vegner av representantane Liv Signe Navarsete, Anne Tingelstad Wøien og meg sjølv har eg gleden av å fremje representantforslag om digitalisering av alle tingrettar i Noreg.

Presidenten: Representanten Geir Pollestad vil framsette et representantforslag.

Geir Pollestad (Sp) [10:10:42]: På vegner av stortingsrepresentantane Heidi Greni og meg sjølv vil eg setja fram eit representantforslag om ei stortingsmelding om handelsnæringa.

Presidenten: Representanten Rasmus Hansson vil framsette fire representantforslag.

Rasmus Hansson (MDG) [10:11:08]: På vegne av fire ganger meg selv (munterhet i salen) vil jeg framsette et forslag om å fase ut bruk av miljøgifter i forbrukerprodukter, et forslag om et forbud mot burhøns og påbud om merking av egg fra burhøns inntil forbudet er iverksatt, et forslag om en næringspolitikk for en utslippsfri kyst og et forslag om merkeordninger på matvarer om dyrevelferd, grovfôrandel og antibiotikabruk.

Presidenten: Representanten Kjersti Toppe vil framsette to representantforslag.

Kjersti Toppe (Sp) [10:11:54]: Eg skal på vegner av stortingsrepresentantane Trygve Slagsvold Vedum, Geir Pollestad, Heidi Greni, Per Olaf Lundteigen og meg sjølv fremja forslag om å endra omstillinga i Arkivverket og styrkja dei åtte regionale statsarkiva.

Så har eg eit representantforslag frå stortingsrepresentantane Janne Sjølmo Nordås, Per Olaf Lundteigen, Geir Inge Lien og meg sjølv om oppfølging av Kvinnsland-utvalets rapport og erstatta helseforetaksloven med ein helseforvaltingslov og innføra folkevald styring og stadleg leining av norske sjukehus.

Presidenten: Representanten Heikki Eidsvoll Holmås vil framsette fire representantforslag.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [10:12:48]: På vegne av meg selv vil jeg fremme et representantforslag om regnskogbevaring og tømmerhogst i Den demokratiske republikken Kongo.

På vegne av meg selv vil jeg fremme et representantforslag om bymiljøavtaler.

På vegne av Torgeir Knag Fylkesnes og meg selv vil jeg fremme et representantforslag om utnyttning av matavfallsressursene og kloakkslam og enkelte andre forslag.

Og på vegne av Karin Andersen, Audun Lysbakken og meg selv vil jeg fremme et forslag om lyntogutbygging i Norge. – Det var det.

Presidenten: Representanten Torgeir Knag Fylkesnes vil fremsette et representantforslag.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:13:42]: På vegner av representantane Kirsti Bergstø og meg sjølv vil eg setje fram representantforslag om å setje i gang ei konseptvalutgreiing om Tromsbanen.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte. Da vet dere hva dere har i vente.

Sak nr. 1 [10:14:07]

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at utenriksminister Børge Brende og statsrådene Jan Tore Sanner og Per Sandberg vil møte til muntlig spørretime.

De annonserte regjeringsmedlemmer er til stede, og vi er klar til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Ingrid Heggø.

Ingrid Heggø (A) [10:14:40]: Spørsmålet mitt går til fiskeriministeren.

Høgre–Framstegsparti-regjeringa vil avvikla pliktsystemet som industrieiigde torsketrålarar må oppfylle for å kunna driva fiske. Pliktene er avtalar inngått mellom trålar, industri og lokalsamfunn om levering av fisk. Det omhandlar ca. 55 500 tonn torsk, eller 17 pst. av torskekvoten. Sandbergs fiskeripolitikk og skrotinga av pliktene har fått den same massive, negative kritikken som jordbruksmeldinga, som vi diskuterte her i går. Dette vil folket faktisk ikkje ha noko av. Folket vil ha utvikling, dei vil ikkje ha avvikling. Å kutta linjene mellom hav og land er feil, og det bryt òg med prinsippet at trålarane fekk fritak frå kravet om å vera aktive fiskarar. Og dei var for at ein faktisk skulle levera fangsten og råstoffet til industrien for å tryggja arbeidsplassane og verdiskapinga.

Arbeiderpartiet går motsett veg av Framstegspartiet og Høgre. Vi vil satsa framtidsretta på naturressursane, som vi eig i fellesskap. Vi vil ikkje avvikla, vi vil ikkje privatisera eller selja våre felles naturressursar. Fisken høyrer fellesskapet til og skal òg i framtida vera ein berebjelke for verdiskaping og arbeidsplassar i dei lokalsamfunna det gjeld. Kvar i Høgre og Framstegspartiets framlegg finn vi verkemiddel som vil sikra industrien fisk, og heilårsarbeidsplassane?

Statsråd Per Sandberg [10:16:30]: Jeg takker for spørsmålet.

Jeg registrerte at Arbeiderpartiet har mobilisert 100 pst. i nord mot å endre pliktsystemet, og da må jeg tillate meg å ta en liten historiebit her også. Hvis man ønsker utvikling og ikke avvikling, tror jeg Arbeiderpartiet må se seg litt over skulderen. Fra 1970 og fram til 2010, mens Arbeiderpartiet stort sett har regjert dette landet, har man altså gått ifra hundre industrianlegg for fiskeri ned til ti industrianlegg i 2010. Kun halvparten av disse har helårsproduksjon.

Jeg registrerer nå at Arbeiderpartiet også i 2012 sendte ut enkelte forslag om innstramming, modernisering og

effektivisering av pliktsystemet. Da fikk Arbeiderpartiet dette svaret tilbake, som var konklusjonen, at man kan ikke gjøre som Arbeiderpartiet, for da får man negativ utvikling og enda mindre lønnsomhet og enda større avvikling.

Så setter jeg ned et ekspertutvalg som kommer til noen konklusjoner med bakgrunn i dagens situasjon og utvikling, og jeg registrerer at Arbeiderpartiet, i den posisjonen man er nå, når man ber om et ekspertutvalg – som da Arbeiderpartiet sto bak – ikke liker svaret. Det registrerer jeg, og det må man respektere. Da er svaret fra Arbeiderpartiet nå å sette ned nye utvalg, vi må ha mer kunnskap. Det betyr at Nord-Norge, mens man venter på Arbeiderpartiets konklusjoner, blir enda mer utarmet.

Regjeringens forslag er nettopp utvikling, å skape lønnsomhet i nord – det å skape den situasjonen i nord at også nord får ta del i utviklingen av lønnsomheten. Jeg har nå gjennom den tiden som jeg har vært fiskeriminister, hatt tre–fire kystopprør der jeg har blitt beskyldt for å rasere Nord-Norge med ulike tiltak og vedtak. Situasjonen er den at aldri har Nord-Norge gått så godt som nå, aldri har det blitt landet så mye fisk i Nord-Norge. Til og med flere fiskere har vi fått i Nord-Norge nå i løpet av de siste årene.

Ingrid Heggø (A) [10:18:34]: Det er ikkje slik som statsråden her prøver å framstilla det, at Arbeiderpartiet sitt forslag er å vidareføra noko som faktisk ikkje fungerer. Men vi justerer pliktene og gjer dei mykje meir treffsikre, for å sikra industrien råstoff og for å tryggja arbeidsplassane og med det verdiskapinga.

Så kan eg roa statsråden med at vi har nok ikkje mobilisert 100 pst. i nord i Arbeiderpartiet, vi er langt frå det, så det skal bli mykje moro framover.

Forslaga til Høgre og Framstegspartiet, derimot, set faktisk både landsdelar og flåtegrupper opp mot kvarandre. Ei overføring til den minste flåten under 15 meter, vil òg medføra at det kjem meir fisk på land i høgsesongen. Det er stikk i strid med intensjonane i pliktene, som skulle sikra fiskeressursar året rundt.

Kvifor har statsråd Sandberg gjeve opp å vareta arbeidsplassane langs kysten?

Statsråd Per Sandberg [10:19:45]: Med all respekt: Det er jo Arbeiderpartiet som i nord setter gruppene opp mot hverandre. Det er jo Arbeiderpartiet – til og med lederen i Arbeiderpartiet – som har vært i nord og sagt at dette forslaget vil føre til at mer fisk havner på utenlandske hender. Det er jo direkte feil. Det er ikke noen endring i deltakerloven her, det er heller ikke noen endring i havressursloven, slik representanten prøver å framstille det som. Vi er alle sammen enige om at dette er fellesskapets eiendom, og det er ikke noe salg av dette fellesskapets eiendom. Hvis det er et ran av kysten, har dette ranet skjedd lenge før denne regjeringens tid, med Arbeiderpartiet ved roret.

Så er det slik at ekspertutvalget peker på og gir et ansvar til en rekke regjeringer og politikere, som har skapt forvirring i nord. Det man ser nå, er at man stadfester det man tidligere har gjort. Men det kan ikke Arbeiderpartiet svare på. Hva er det da man skal modernisere? Hva er det man nå skal justere? Det har man prøvd på før – helt siden 1990 har man prøvd på dette, og det går bare i negativ retning.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Helga Pedersen.

Helga Pedersen (A) [10:21:00]: Statsrådens svar illustrerer at det er lettere å rive ned enn å bygge opp. Jeg hører en statsråd som er mer opptatt av å analysere historien enn å se framover.

Leveringsplikten er ikke et generelt krav til trålerflåten. Det er en forpliktelse som industrien og tilknyttede fartøyer har tatt på seg mot å få dispensasjon fra deltakerloven. Hensikten er å styrke fiskeindustrien og sikre arbeidsplasser. Fremskrittspartiet har programfestet at disse avtalene skal respekteres. Jeg lurer på: Hvordan vil Fremskrittspartiets nestleder si at hans kontrakt med velgerne er oppfylt når regjeringen nå vil overføre fellesskapets evigvarende milliardverdier til et fåtall aktører mot en mindre kompensasjon?

Statsråd Per Sandberg [10:21:55]: Det er jo dette som er håpløst. Arbeiderpartiet blander først og fremst tre plikter. Å si, som representanten her gjør, at vi overfører ressurser til én gruppe, er helt feil. Jeg er den første fiskeriministeren som faktisk tar 20 pst. fra trålerflåten som Arbeiderpartiet tidligere har gitt dem, og gir de 20 pst. til kystfiskerne. Når man peker på Fremskrittspartiets parti-program, er det lett å svare. I vårt partiprogram står det at hvis disse avtalene skal opphøre, skal det kompenseres. 20 pst. er nettopp en kompensasjon – 8 500 tonn til kystfiskerne er 15 tonn per kystfisker, 100 000 kr per kystfisker. Det tilsvarer nesten 700 mill. kr, som jeg tar fra trålerflåten og flytter over til kystfiskerne. Det er en kompensasjon for den rabatten som Arbeiderpartiet i sin tid ga Røkke da han fikk gjøre disse oppkjøpene.

Presidenten: Line Henriette Hjemdal – til oppfølgingsspørsmål.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [10:23:02]: Lofotfisket er nylig avsluttet, og nok en gang er det satt rekorder. I bunnplanken for dette ligger det en bærekraftig god forvaltning, og så har vi gode fiskere som skaper verdier.

Intensjonen med pliktssystemet var å skape verdier på landsiden. Det er en målsetting som Kristelig Folkeparti deler, for fisken tilhører fellesskapet, og fiskerne har et oppdrag for oss.

Reaksjonene i nord på regjeringens forslag til oppheving av pliktssystemet har vært sterke i det politiske miljøet både i Nordland, Troms og Finnmark.

Mitt spørsmål til statsråden er: Hva tenker statsråden om disse politiske reaksjonene fra disse tre fylkene, som litt «har støvlene på»?

Statsråd Per Sandberg [10:23:58]: Jeg tenker veldig mye om det. Jeg tenker så mye om det at jeg faktisk nå har ryddet kalenderen i løpet av kort tid for å holde fire folkemøter i nord: ett i Melby, ett i Hammerfest, ett i Tromsø og ett i Vardø. Det er for å møte folket, lokalpolitikerne, regionalpolitikerne og organisasjonene, snakke til dem og bl.a. da presentere en liste med 15–20 påstander fra Arbeiderpartiet som jeg skal tilbakevise. Når man fremmer påstander overfor folk i Nord-Norge om at kvotene og ressursene forsvinner ut av landsdelen, som Arbeiderpartiet har gjort, så må det tilbakevises. Det er jo

ikke det som ligger i denne pliktmeldingen. Regjeringen har foreslått å fjerne pliktene. Vi har ikke gått inn på kvoteinndeling, evigvarende kvoter eller kvotefordeling i det hele tatt. Det ligger i Eidesen-utvalget som er ute på høring nå. Derfor tror jeg det er viktig, og det tilligger alle, tror jeg, et ansvar å fortelle folk, organisasjoner og næringsliv i nord hva som faktisk ligger i dette forslaget, og da tror jeg også vi får en annen debatt i nord.

Presidenten: Geir Pollestad – til oppfølgingsspørsmål.

Geir Pollestad (Sp) [10:25:16]: Regjeringa har foreslått at den såkalla tilbudsplikta skal kunne fjernast mot at næringa innbetaler 100 mill. kr.

Ein ting ville ha vore at Senterpartiet med dette meinte at Sandberg og regjeringa selde pliktene på billegsal, men under høyring i næringskomiteen om saka, skjedde det noko interessant. Tommy Torvanger, konsernsjef i Nergård-konsernet, sa følgjande: Me er villige til å strekkja oss lenger for å verta kvitt tilbudsplikta rett og slett.

Kva er då bakgrunnen for at statsråden held tilbodssal når han skal selja pliktene? Han gjev så mykje rabatt at tråleigarane kjem til Stortinget og er villige til å betala meir?

Statsråd Per Sandberg [10:26:06]: Det man i og for seg kan si litt i ettertid, er at jeg kanskje skulle skrevet minst 100 mill. kr. Men jeg ber representanten Pollestad se på kva ekspertene uttaler i Ekspertutvalget, som også Senterpartiet ønsket å sette ned. De satte prisen på tilbudsplikten til null. De sier altså at selve plikten ikke er verdt noen ting. Men når man begynner å blande inn kvotepriser, sånn som Senterpartiet og Arbeiderpartiet gjør, da skjønner jeg at folk oppfatter det som en rabatt. Men det er jo ikke det som skjer. Dette er prisen på et anslag av hva plikten alene er verdt. Da sier all ekspertise at den ikke er verdt noen ting.

Så har jeg som statsråd tillatt meg å tale ekspertisen imot, selv om jeg ikke er økonom. Jeg har sagt at 100 mill. kr ser jeg at næringen er villig til å betale inn. Så har jeg også registrert at næringen er villig til å strekke seg lenger enn 100 mill. kr, og det er positivt – det er meget bra. Og nå når næringskomiteen skal sluttbehandle dette i Stortinget, så synes jeg at næringskomiteen og lederen i næringskomiteen faktisk kan legge inn en høyere sats på dette – minst 100 mill. kr. Og hvis det er noen i næringen som ønsker og er villige til å betale mer, er de velkommen til å gjøre det, selvfølgelig.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:27:28]: Jeg er kjent med at Per Sandberg er fiskeriminister, og det er mange problemstillinger en kunne tatt opp i den forbindelse. Men han er også settestatsråd, og når det er en så dramatisk situasjon for mindreårige asylsøkere på mottak, barna er psykisk nedbrutt og preget av apati, desperasjon og frykt, vil jeg utfordre integreringsministeren Per Sandberg.

Vergene, ansatte på mottak og også fagrådet i UDI ber regjeringa om å ta grep for å bosette barn. Det er gått fra at barna har hatt framtidshåp, til at de har fått framtidsfrykt. I fjor forsvant 182 barn fra mottak. Mange av dem forsvant i desember, og på nyåret forsvant også mange. I verste fall,

hørte jeg på et foredrag av politiet i går, blir de seksuelt utnyttet, solgt eller ender opp som slaver. Kristelig Folkeparti og flertallet i dette hus ba i desember regjeringa om å bosette de hardest rammede barna, de som har begrenset opphold på grunn av manglende ID. Regjeringa brukte tid, men før påske kom de og sa at nå skal vi bosette. Det var sent, men det var godt.

Noen av de ungene som har blitt boende på mottak på ubestemt tid fordi de ikke har fått ID-papirer, er de såkalt lengeværende asylbarna. Det er de som fikk oppholdstillatelse fordi Kristelig Folkeparti, Venstre og regjeringa i asylavtalen fra 2014 ble enige om at hensynet til barnas beste skulle veie tyngre. Men å leve i asylmottak er definitivt ikke til barnas beste. De ungene har gjerne bodd der i fire år eller mer. De må få lov å starte livet.

Kanskje mer enn å stille et spørsmål vil jeg be statsråden bekrefte at regjeringas vedtak om å bosette barn med begrenset tillatelse også vil gjelde de såkalt lengeværende asylbarna.

Statsråd Per Sandberg [10:29:20]: Det er ingen tvil om at situasjonen for barn og unge i mottak er vanskelig, og bekymringsmeldingene har ikke vært få. Jeg inviterte derfor til en rundebordskonferanse der alle kunne komme med sine synspunkter og bekymringer. Derfor har regjeringen besluttet å gjøre noe overfor dem som uansett kunne få oppholdstillatelse på et eller annet tidspunkt, altså få umiddelbar bosetting. Så er det signalisert til Stortinget at fram mot revidert nasjonalbudsjett vurderes det mange ulike tiltak fra regjeringens side for å styrke omsorgen i disse mottakene. Det kan gå på kompetanse, som kanskje er litt mer langsiktig, men også når det gjelder mottaksstruktur, kan man gjøre noe, f.eks. ansatte flere. Det kan man kanskje også gjøre gjennom å avvente det å legge ned noen av disse mottakene og dermed få en høyere ansettelsesprosent etter hvor mange som bor i mottak.

Så handler det veldig mye om aktivitet, også for disse unge. Men regjeringen er ikke villig til å vike på at de som ikke har behov for beskyttelse, har midlertidig opphold fram til de er 18 år. Men det å jobbe med innhold og aktivitet i mottak er veldig viktig i denne perioden uansett.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:30:53]: Jeg er glad for at statsråden er opptatt av tiltak, men han svarte ikke bekreftende på mitt spørsmål om de lengeværende asylbarna. Tanken om at en skal gi et tydelig signal om at det skal iallfall ikke lønne seg ikke å finne pass eller ID-papirer, er en forståelig argumentasjon, men jeg skal vise til en Fafo-rapport fra 2012. Den konkluderer med at det å nekte bosetting og integrering er en dårlig medisin for å få folk til å framskaffe ID-papirer, for de færreste klarer å få tak i dem, og ikke minst går det, som sagt, urimelig hardt ut over ungene. Poenget er jo at disse ungene skal bli i Norge. Mange har bodd i mottak, som sagt, i over fire år, og Stortingets vedtak for desember gjaldt alle unger som hadde begrenset opphold. Derfor vil jeg utfordre statsråden på: Hvorfor vil han holde livet på vent for de ungene? Hvorfor vil han ikke bosette dem når han vet at det er en så alvorlig psykisk belastning og dramatiske tilstander på mottakene, som statsråden selv bekrefter?

Statsråd Per Sandberg [10:31:57]: Jeg tror vi alle sammen er enige om at det å bo i et mottak og leve i den-

ne typen uvisse er en belastning i seg selv. Derfor tror jeg at man i første rekke nå må jobbe med ulike tiltak over et bredt spekter for å prøve å styrke situasjonen for dem som bor i disse mottakene. Det er avgjørende nå å få på plass tiltak veldig raskt opp mot dette. Nå har vi altså en situasjon der ca. 1 500 enslige mindreårige bor i mottak, og 300 av disse er mellom 11 og 18 år, med begrenset tillatelse knyttet til dette med dokumentert identitet. Det er nå mange av disse som regjeringen endrer på med hensyn til å få umiddelbart opphold etter første gangs vedtak, så det tar vi nå ganske raskt. Det så jeg også at Kristelig Folkeparti hadde et forslag om, så da har vi i hvert fall kvittert ut det. Det er en rekke andre tiltak ... (Presidenten klubber.)

Presidenten: Da er tiden ute.

Det blir oppfølgingsspørsmål – først Geir Sigbjørn Toskedal.

Geir Sigbjørn Toskedal (KrF) [10:33:18]: I Aftenposten i dag er hovedoppslaget om en annen gruppe sårbare barn. En kvinne fra Afghanistan som har vært tvangsgiftet som jentunge, har fått oppholdstillatelse i Norge, men har nå fått avslag på å få sine mindreårige døtre hit på familiejenforening fordi hun ønsker å gi dem et bedre liv. Begrunnelsen fra UDI og UNE er at faren ifølge sharialover har eiendomsretten til barna. I bistandspolitikken holder vi oss med prinsippet om likestilling mellom kvinner og menn, mens i asylpolitikken er det altså her brukt elementer fra sharialovene.

Nå er dette en enkeltsak, så den kan vi ikke kommentere, men jeg vil spørre statsråden prinsipielt: Er statsråden komfortabel med at hans embetsverk bruker islamsk sharialov, og vil han gjøre noe med det?

Statsråd Per Sandberg [10:34:14]: Nå føler ikke jeg at man bruker sharialov for å treffe en beslutning, men man viser til det. Så kan vi være enige om situasjonen for denne kvinnen, som ønsker samvær og å få sine barn til Norge, og vi har sterk forståelse for det. Det er en enkeltsak, så jeg skal ikke gå inn i den, men på generelt grunnlag er det jo sånn at vi kan sitte i Norge og si at det er et håpløst regime og et håpløst lovverk i Afghanistan, men vi kan ikke legge det lovverket til grunn opp mot å utøve norsk lov for å gi en praksis for opphold. Å kommentere og begynne å vurdere fars situasjon og den situasjonen som er i Afghanistan, opp mot denne stakkars unge dama som har vært utsatt for urett, i forhold til norsk lov, ville selvfølgelig være feil av meg.

Presidenten: Helga Pedersen – til oppfølgingsspørsmål.

Helga Pedersen (A) [10:35:23]: Når det gjelder enslige mindreårige asylsøkere i mottak, har en rekke etater og personer slått alarm over lang tid. Det har gjort at statsråden selv har innkalt til et krisemøte om situasjonen og ved flere anledninger har varslet tiltak.

Nå hører jeg at statsråden sier at det haster med å få i gang tiltak, og da lurer jeg på om statsråden kan si hvilke tiltak det er snakk om, og ikke minst når. For hvis det haster nå etter at man har sittet og observert situasjonen over lang tid, hadde det i hvert fall vært greit å få svar på det.

Vil statsråden og regjeringen vurdere klarere definisjoner av hva slags omsorg enslige mindreårige asylsøkere i mot-tak skal ha, sånn som UDI har foreslått?

Så vil jeg også minne om at regjeringen her ikke begynner på scratch. Stortinget har gjort en rekke vedtak på dette området, bl.a. det å følge opp barn som forsvinner fra mot-tak. Hva er status på det?

Statsråd Per Sandberg [10:36:27]: Nå er det jo representanten Helga Pedersen som kaller dette møtet «kri-semøte». Det er ikke riktig heller. Det som skjedde her, var at organisasjonene ønsket et møte med statsråden, og det sa jeg ja til, ut fra å få en bredere orientering og en situasjonsbeskrivelse og, som jeg sa tidligere i dag, å få inn alle de bekymringene som ligger der ute nå for barn og unge i mottak.

Så har jeg fått masse gode forslag til tiltak fra organisasjonene. Og det er riktig: Stortinget har vedtatt en rekke tiltak, som er i ferd med å virke. Men så er det sånn at mange av tiltakene som ligger på bordet, som kommer fra ulike statsråder, og som samordnes nå, koster noen penger. Revidert er like rundt hjørnet, og det er helt naturlig å fremme disse tiltakene der, da man også må bevilge ekstra penger.

Presidenten: André N. Skjelstad – til oppfølgings-spørsmål.

André N. Skjelstad (V) [10:37:41]: Fjerning av rime-lighetsvilkårene for internflukt som stortingsflertallet vedtok i fjor høst, har fått en dramatisk økning når det gjelder antallet med midlertidig opphold. Men mottakene melder om en kraftig økning i selvmordsforsøk. Fortvilelsen er enorm blant dem det gjelder, og rekordmange ungdommer vet ikke om de blir sendt ut nå eller i hvert fall senest når de er 18 år. Mange forsvinner også før det.

Er ikke statsråden redd for at dette er å utsette dem for en unødig belastning, at en nå bidrar til radikalisering, og også til stor fortvilelse og stor grad av frustrasjon? Mange av disse vil være enkle å rekruttere for bl.a. IS og flere av den type organisasjoner.

Statsråd Per Sandberg [10:38:34]: Den bekymringen tror jeg skal ligge i bunnen for alle sammen. Derfor jobber vi nå bredt og hardt for å få på plass tiltak, men det kan ikke være slik at vi justerer norsk lovverk og forskrift. De som ikke har begrunnelse for å få opphold, kan ikke få opphold. Derfor får mange flere midlertidig fram til man er 18 år, fordi man ikke har grunnlag når det gjelder retts-praksis, eller annet grunnlag, for å få opphold. Den prak-sisen må videreføres. Hvis vi nå i tillegg lempet på disse vilkårene, kommer vi i en situasjon der vi nærmest blir en magnet for at enda flere barn og unge legger ut på en for-ferdelig reise med overgrep og situasjoner som er helt uholdbare for unge som setter ut på reise på denne måten.

Så tiltakene Norge har iverksatt, har virket når det gjel-der det at et lavere antall barn og unge legger ut på, eller presses ut på, denne type farefulle reise.

Presidenten: Da går vi til neste hovedspørsmål.

Heidi Greni (Sp) [10:39:59]: Mitt spørsmål går til statsråd Sanner.

Svært mange kommuner har gitt tilbakemelding om at tidsrammen på et par år som ble gitt for arbeidet med kom-munereformen, var for trang. Noen fikk også utsatt frist fordi det var for lange tidsrammer.

Nå er kommunene på Fosen gitt tre uker til å ta stilling til om de vil gå inn i en ny storkommune. Etter at regjerin-gen presenterte sine konklusjoner i kommunereformen, har Fylkesmannen i Sør-Trøndelag bestilt en konsulent-utredning og bevilget 300 000 kr for å utrede én storkom-mune på Fosen, bestående av sju nåværende kommuner. Rapporten er lagt fram for kommunene, og Fylkesmannen har bedt kommunene konkludere i løpet av tre uker, slik at forslag til sammenslåing kan tas stilling til i Stortinget al-lerede 8. juni i forbindelse med behandlingen av regjerin-gens forslag til endringer i kommunestrukturen.

I Prop. 96 S for 2016–2017 foreslår regjeringen tvangs-sammenslåing av Ørland og Bjugn. Roan og Åfjord og Leksvik og Rissa har vedtatt gjennomføring av frivillig sammenslåing. En ny storkommune på Fosen vil ha av-stander på 13 mil mellom ytterpunktene og 8 mil mellom dagens kommunesenter i Leksvik og Brekstad. En ny stor-kommune vil bestå av 20 større og mindre lokalsamfunn. Avstandene gir ikke grunnlag for at storkommunen vil ut-gjøre et felles bo- og arbeidsmarkedsområde i regionen.

Alle de berørte kommunene har deltatt i utredningsar-beidet og hatt grundige prosesser på kommunereformen. Noen har konkludert med sammenslåing, og noen har kon-kludert med å fortsette for seg selv. Rissa og Leksvik har gått på hurtigsporet og er godt i gang med sammenslåings-prosessen.

Mitt spørsmål er: Er Fylkesmannens vedtak om utred-ning av ny storkommune på Fosen og pålegget om en hur-tigbehandling av saken i løpet av tre uker i de berørte kom-munene, slik at det kan fattes vedtak 8. juni, iverksatt i for-ståelse med statsråden?

Statsråd Jan Tore Sanner [10:42:14]: Svaret på det spørsmålet er ja, og det er i tillegg også i samsvar med kommunenes eget ønske. Jeg hadde et møte med ordfø-erne på Fosen for å diskutere situasjonen nettopp fordi det på Fosen har vært en diskusjon gjennom mange år om man skal gå sammen to og to eller om man skal bygge ett sterkt Fosen med én sterk kommune, hvor man både kan styrke lokaldemokratiet, kan legge bedre til rette for ar-beidsplasser og også gi bedre tilbud til innbyggerne sine.

Med den bakgrunn hadde jeg et møte med ordførerne på Fosen, og på det møtet ble vi enige om at det skulle set-tes i gang en utredning for å se på fordeler, eventuelt ulem-per, med én kommune på Fosen, så dette er et resultat av en god dialog mellom statsråden og ordførerne på Fosen. Vi har ikke tatt stilling til den rapporten, men jeg må få gi uttrykk for at rapporten peker på mange fordeler ved å ten-ke én kommune på Fosen, bl.a. ved at man kan styrke lo-kaldemokratiet, ved at man kan flytte mye av det inter-kommunale samarbeidet tilbake til et kommunestyre, og ved at man kan drive bedre samfunnsutvikling på hele Fo-sen.

Heidi Greni (Sp) [10:43:35]: Jeg takker for svaret, men jeg må si at jeg er ganske sjokkert over at statsråden mener dette kan være en forsvarlig prosess. Inndelingslo-ven har jo bestemmelser om at kommunene bør gjennom-føre innbyggerundersøkelser i form av folkeavstemning,

folkemøter, innbyggerundersøkelser i form av spørreundersøkelser eller på annen måte – og da i forbindelse med behandling av forslag til kommunesammenslåinger involvere innbyggerne. Kommunene har i denne saken ingen mulighet til å involvere innbyggerne. Innbyggerne har ingen mulighet til å si noe om denne saken. Det er den viktigste saken for innbyggerne på Fosen i dette tiåret. Den berører alle innbyggere, den vil gi sentralisering av tjenester, den vil gi helt andre strukturer i tjenestetilbudet osv., og de har, som sagt, ingen mulighet til å uttale seg. Er dette virkelig etter statsrådets vurdering en forsvarlig behandling?

Statsråd Jan Tore Sanner [10:44:41]: Det er vel få steder i Norge hvor kommunestruktur har vært diskutert så lenge, så mange ganger, og hvor det har vært så mange folkeavstemninger og så mye innbyggerinvolvering som nettopp på Fosen. Min oppgave i dette er å ha god dialog med ordførerne på Fosen, som representerer sine innbyggere. Vi hadde et møte, og vi ble enige om at vi nå også skulle utrede om én kommune på Fosen kunne være et bedre alternativ enn å gå for to: at Rissa og Leksvik går sammen, at Åfjord og Roan går sammen – og Ørland og Bjugn. Regjeringen har lagt frem et forslag for Stortinget, det er det flertall for her i Stortinget. I tillegg var det et ønske fra kommunene selv at vi utredet én Fosen-kommune. Det er nå gjort. Det skal være et møte på Fosen i morgen kveld, der kommer også Kommunal- og moderniseringsdepartementet til å være til stede. Vi kommer til å lytte, og jeg legger til grunn at Stortinget konkluderer før sommeren, enten med det forslaget regjeringen har lagt frem, eller med én Fosen-kommune.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Liv Signe Navarsete.

Liv Signe Navarsete (Sp) [10:46:01]: Arbeidet med kommunereforma har gått frå gale til verre til kaos. Høgre–Framstegsparti-regjeringa med kommunalministeren i spissen og fylkesmenn som lojale våpendragarar opptreer respektlaust overfor folkevalde i kommunane. Ein kan sjå på tidslinja: Fyrst var 1. juli 2016 absolutt, så var det flytta til hausten, så til jul, og no ser me at etter at regjeringa har lagt det fram, fortset ein råkøyret ute i kommunane i godt samspel med fylkesmenn og NIVI Analyse, som òg er ein viktig støttespelar.

Embetsmannsstaten er på veg attende med Høgre i regjering. Fylkesmannen i Sogn og Fjordane har med sine ymse faglege tilrådingar teikna nye kommunekart som spriker i alle retningar, overlappar kvarandre og stemmer dårleg med terrenget. I Bremanger er folket imot samanslåing, kommunestyret er imot samanslåing. Der vart ein hasteinnkalla til eit telefonmøte der ein fekk vite at fylkesmannen vil tilrå samanslåing med Vågsøy og Flora. Mellom dei to sentera er det altså to timar reisetid og ferje. Kva slags funksjonell kommune får ein med dette?

Kvifor pressar statsråden fylkesmannen i Sogn og Fjordane til å overkøye lokale folkestyre for å skape ein kommune med så dårleg infrastruktur?

Statsråd Jan Tore Sanner [10:47:20]: La meg kort minne om at fylkesmennene opererer med bakgrunn i føringer gitt av Stortinget. Stortinget er landets øverste fol-

kevalgte organ, og fylkesmennene har fått sine føringer av meg med bakgrunn i vedtak som er gjort i Stortinget. Fylkesmennene har god lokalkunnskap, de følger godt opp. Jeg synes vi heller som nasjonale politikere skal gi honnør til alle de lokalpolitikere fra alle partier som jobber godt med kommunereformen. Det er om lag 20 senterpartiordførere som nå bygger ny kommune, og de gjør ikke det fordi de vil sentralisere. De gjør det fordi de vil skape bedre tjenester til sine innbyggere, de vil styrke lokaldemokratiet. Alternativet til sterkere kommuner er sentralisering, det er statlig overstyring, det er mer statlig detaljstyring.

De som er glad i lokaldemokratiet, bør være for sterke kommuner. Jeg er glad for at det er mange senterpartiordførere som er med på det laget.

Presidenten: Karianne O. Tung – til oppfølgingsspørsmål.

Karianne O. Tung (A) [10:48:42]: Jeg er fra Rissa. Rissa og Leksvik kommuner har fra starten av vært med på statsrådets hurtigspor i kommunereformen og har gjort akkurat det de har fått beskjed om. Det har vært grundige prosesser, det har vært utredninger og folkemøter og folkeavstemninger i begge kommunene, og 23 arbeidsgrupper har vært i sving for å få på plass en ny organisasjonsstruktur i den nye kommunen. Mye ressurser og ikke minst mye tid har blitt brukt på arbeidet som nå resulterer i at Indre Fosen blir en ny kommune fra 1. januar 2018. Statsråden har hele tiden gitt Rissa og Leksvik mye skryt og ros for å gå foran og for rett og slett å gjøre det vedtaket han ønsker seg.

Men etter at tilleggsutredningen nå har kommet om en ny storkommune på Fosen, tyder likevel ganske mye på at sammenslåingen av Rissa og Leksvik kanskje ikke var helt det statsråden hadde ønsket seg aller mest. Så da må jeg spørre: Har statsråden rett og slett holdt en skinnprosess for Rissa og Leksvik?

Statsråd Jan Tore Sanner [10:49:36]: Representanten vet svaret på det spørsmålet, og svaret er selvsagt nei. Rissa og Leksvik har gjort en god jobb, de har gått foran, og de kommer til å gjennomføre sammenslåingen fra 1. januar 2018. Så har det kommet opp et ønske fra flere Fosen-kommuner, bl.a. fra Arbeiderparti-styrte Åfjord, og også fra Bjugn, om at man også skal se på én Fosen-kommune i stedet for de sammenslåingsforslagene som nå ligger til behandling i Stortinget. Og når det ønsket kommer opp, er det statsrådets oppgave å se om vi kan legge til rette for en prosess som gjør det mulig. Det har vi gjort. Nå skal dette diskuteres på Fosen, og så blir det til syvende og sist opp til Stortinget å konkludere med om man skal gå for én Fosen-kommune eller for det forslaget som er lagt frem for Stortinget, som det er et flertall for.

Presidenten: André N. Skjelstad – til neste oppfølgingsspørsmål.

André N. Skjelstad (V) [10:50:42]: Jeg hører hva de to foregående sier, og jeg har tenkt å følge opp dette litt. For jeg har sett noe av det gjennom noen landsmøter nå på vårparten, ikke minst det siste landsmøtet, til landets største parti, som også nå signaliserer at en vil være med og

reversere, og det er kjørt lange prosesser nå i kommunene, og til dels gode prosesser. Hvordan ser statsråden på dette når det nå kommer så ulike signaler fra en del partier? Kan dette stoppe gode prosesser der det har blitt lagt ned veldig mye arbeidstid fra kommunenes side for å få til dette, nettopp fordi en ønsker å få til en ny kommune – ikke minst på Fosen, men også mange andre steder i landet, ikke minst i Sogn og Fjordane, som har hatt veldig mange gode prosesser? Jeg er dypt uenig i at det ikke har vært gode prosesser i det fylket, og fylkesmannen har jo sin oppgave også som leder. Men vil ikke reverseringsforslag nå fra en del politiske partier være med og forhindre en siste innspurt og en skikkelig god avslutning på prosessen som har vært så langt?

Statsråd Jan Tore Sanner [10:51:48]: Jeg tror jeg skal svare på det spørsmålet ved å sitere Sandøy-ordfører Oddvar Myklebust fra Arbeiderpartiet. Etter Arbeiderpartiets landsmøte sa han følgende til Aftenposten:

«Jeg mener Ap-ledelsen ikke vet hva de snakker om. Jeg tror ikke de aner hvor mye arbeid vi legger ned i en kommunesammenslåing. Hadde de visst det, så hadde de ikke foreslått reversering.»

Dette er en ordfører som har gjort en god jobb med å være med på å bygge en ny, sterk kommune rundt Ålesund. Og når man skal bygge ny kommune, involverer ikke det bare lokalpolitikkerne; det involverer også alle de ansatte i kommunene. Derfor mener jeg at det er vår oppgave nå som nasjonale politikere å legge til rette for, bygge opp om og backe opp de mange lokalpolitikere fra alle partier som har gjort en god jobb i å bygge nye, sterke kommuner for fremtiden.

Presidenten: Vi går da videre til neste hovedspørsmål.

Iselin Nybø (V) [10:53:00]: Menneskerettigheter er noe som er viktig for utenriksministeren. En av de første meldingene han leverte til Stortinget, var på det området. Det er et område vi som nasjon er opptatt av at vi skal være gode på. Vi skal være best i klassen på menneskerettigheter. Det er et område der vi reiser rundt i verden og snakker med land om hvor viktig det er. Vi har en viktig rolle som nasjon innen det med menneskerettigheter. Vi er ingen stormakt, men vår posisjon gjør at vi har stor troverdighet på det området, og vi spiller en viktig rolle i verdenssamfunnet.

På dette området er det mye som går rett vei. Det er mange lyspunkter og mye som er bra, men det er også en del krevende ting som skjer. En av de tingene er det som er oppe i debatten nå, at Saudi-Arabia er valgt inn i FNs kvinnekommisjon, en kommisjon som skal fremme og styrke likestilling. Vi ser i verden nå en internasjonal allianse mellom muslimske land, katolske land, ortodokse og Trump, og de fronter et annet kvinnesyn enn det vi står for. Det handler om alt fra kvinners rett til å bestemme over sin egen kropp til kvinners selvstendighet, kvinners rett til utdannelse, kvinners rolle i familien osv.

Jeg mener det er viktig at vi står sammen med de landene som mener det samme som oss, og kjemper like hardt for det vi tror på, og de sakene som er viktige for kvinner i hele verden. Mitt spørsmål til utenriksministeren er: Synes ministeren, ut fra sitt eget engasjement når det gjelder menneskerettigheter, og statsministerens engasjement

rundt kvinners rett til utdanning, f.eks., at det er fornuftig, at det er en god idé, at det er bra for likestillingen at Saudi-Arabia har fått en plass i FNs kvinnekommisjon?

Utenriksminister Børge Brende [10:55:20]: Det er helt riktig at denne regjeringen har tatt offensivt tak i det som dreier seg om menneskerettigheter. Vi fremmet den første stortingsmeldingen om menneskerettigheter på ti år, og jeg tror det var Venstres partileder som var saksordfører for denne meldingen i Stortinget.

Det er også riktig, som representanten understreker, at vi står faktisk overfor en rekke problemer på menneskerettighetsområdet. Jeg hadde håpet jeg kunne sagt at mye var på rett vei, men det er det ikke. Vi opplever faktisk at en god del av de kampene vi trodde vi hadde vunnet, også ganske nært oss selv, er satt under press. En ting er kvinners rettigheter og likestilling. Vi har nå sett at dette med seksuell helse har opplevd tilbakeskritt. Vi ser også at mange av de tingene vi oppnådde i Beijing under kvinnekongressen på 1990-tallet, settes det nå spørsmålsteget ved. Vi opplever tilbakeslag innenfor ytringsfrihet, pressefrihet og forsamlingsfrihet. Pressefriheten er jeg veldig bekymret for, og jeg har også lansert et eget program på utviklingssiden for å styrke uavhengige journalister og redaktører rundt omkring i verden.

Når det gjelder Saudi-Arabia og for den saks skyld Iran, er det to land som har en helt uakseptabel politikk innenfor dette området med kvinner og likestilling. I Saudi-Arabia er det jo sånn at man til og med må ha samtykke fra en mannlig verge for å kunne gjøre en rekke ting. Dette er spørsmål som vi tar opp med Saudi-Arabia hele tiden. Sverige og Norge er kanskje de to landene som står fremst internasjonalt også i å kritisere både Saudi-Arabia og Iran, og vi ser f.eks. i gjennomganger at i Menneskerettighetsrådet er Norge og Canada de som har tatt opp flest saker med Saudi-Arabia når det er helt uakseptabel kvinneundertrykking.

Iselin Nybø (V) [10:57:23]: Statsråden nevner en rekke områder og en rekke menneskerettigheter som krenkes, og der det ikke går rett vei. Noen av de menneskerettighetene som han ikke nevner, men som nå brytes, er retten til liv og retten til fravær av tortur. Vi ser at i USA, som er en av våre viktigste og nærmeste allierte, ønsker de å henrette en rekke mennesker før utgangen av april på grunn av datostempling – best før-stemplingen. Nødvendige medikamenter i forbindelse med henrettelser går ut på dato i slutten av måneden. Det er vanskelig å finne ord som beskriver en situasjon der et land tar livet av sine egne borgere, men det er makabert, det er grotesk, og det bør ta slutt umiddelbart.

Spørsmålet mitt er: Er ministeren villig til å bruke sin posisjon til å ta dette opp med vår allierte USA og be dem om å avvikle denne praksisen?

Utenriksminister Børge Brende [10:58:33]: Norges syn på bruk av dødsstraff er vel kjent. I tillegg har vi også på dette området tatt internasjonal ledelse. I fjor sommer inviterte jeg til en stor, global, internasjonal konferanse i samarbeid med den franske utenriksministeren, Ayrault, her i Oslo, hvor vi samlet veldig mange land for å både diskutere dødsstraff og vise hvor uakseptabelt dødsstraff er. Vi opplever ikke bare hos våre allierte at dette er et

økende problem, men vi opplever faktisk også at dødsstraff brer om seg i det 21. århundre. Jeg mener at dødsstraff er en totalt inhuman og uakseptabel måte å gå frem på, og dette var også et viktig punkt på den dødsstraffkonferansen som Norge initierte som en oppfølging av menneskerettighetsmeldingen.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Ke til Kjenseth.

K etil Kjenseth (V) [10:59:43]: Fra én stormakt til en annen: Norge har vært seks år i Kinas fryseboks etter Nobelkomiteens fredspris til Liu Xiaobo i 2010. I de årene har det smeltet mye is på verdens tredje pol, Himalaya-plataet. Store deler av det ligger i Tibet, hvor det i den siste tida har blusset opp igjen med ildspåsettelse fra tibetanske munkar som slett ikke er fornøyd med situasjonen i Tibet. Norsk næringsliv har vært utålmodig etter å få tint opp det norske forholdet til Kina, få tilgang til verdens største marked og få økt vekst.

I går møtte jeg mange tibetanere på Egertorget, som markerte at det er 22 år siden den 6 år gamle Panchen Lama, altså etterfølgeren til Dalai Lama, ble tatt til fange, som verdens yngste politiske fange. For mange i Kina har det med å gjenoppta dialogen med Kina, også om menneskerettigheter. Når og på hvilket nivå vil denne dialogen komme?

Utenriksminister Børge Brende [11:00:46]: Det er helt riktig som representanten påpeker, at i over seks år var det ingen reell politisk og diplomatisk kontakt mellom Norge og Kina. Det mener jeg var en situasjon som gjorde at norsk diplomati også var svekket, både når det gjaldt klima, i handelspolitikken, og også i mange andre viktige saker hvor Kina sitter mer og mer med en nøkkel til å løse utfordringer, fred og forsoning i FN-sammenheng. Så det at vi nå har fått reetablert fulle diplomatiske og politiske forbindelser med Kina, gir oss mulighet til rett og slett både å diskutere og snakke om et bredt spekter av saker. Vi ble i Beijing enige om nå å reetablere også en plattform og politiske konsultasjoner årlig mellom Kina og Norge, noe som gir oss mulighet til å ta opp også spørsmål hvor vi ser ulikt på ting, deriblant menneskerettigheter.

Presidenten: Anniken Huitfeldt – til oppfølgingsspørsmål.

Anniken Huitfeldt (A) [11:01:56]: Under de åtte rødgrønne årene var det en vedvarende kritikk fra Høyre at menneskerettigheter ikke ble tatt direkte nok opp. Med en utenriksminister som Brende har vi fått en utenrikspolitikk som i stor grad ligger midt i feltet. Det er vel ikke en utenriksminister som har vært den mest offensive i disse sakene.

Saudi-Arabia er et land hvor det ikke er lov for kvinner å kjøre bil, og hvor det ikke er lov til å åpne bankkonto. Mitt spørsmål er egentlig ikke hva Utenriksdepartementet har tatt opp. Mitt spørsmål er hva utenriksministeren selv har snakket med Saudi-Arabia om, for det er jo det som viser om utenriksministeren virkelig har initiativ og mot til å ta opp vanskelige spørsmål med Saudi-Arabia.

Utenriksminister Børge Brende [11:02:44]: Det var noen av disse premissene jeg ikke var helt enig i, men jeg har bare ett minutt til å svare, så derfor må jeg gå rett på det som var spørsmålet.

Jeg har avlagt to besøk til Saudi-Arabia i løpet av disse snart fire årene, og et av hovedelementene i disse besøkene har vært spørsmål om menneskerettigheter. Jeg har aldri møtt saudiarabiske ledere uten at dette spørsmålet har kommet opp. Det kanskje aller viktigste spørsmålet i så måte er kvinners situasjon i Saudi-Arabia, som er helt uakseptabel, som jeg sa. Man kan jo ikke ha en situasjon hvor kvinner ikke engang kan reise utenlands uten å ha tillatelse fra mannen, ikke har arverett, ikke engang kan kjøre bil, som representanten var inne på. Dette ble tatt opp i de møtene jeg hadde nylig i Riyadh, og senest i går var den saudiarabiske ambassadøren i Norge i samtaler i Utenriksdepartementet om disse spørsmålene.

Presidenten: Audun Lysbakken – til oppfølgings-spørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [11:04:01]: Det er neppe noe land i verden som har en mer kvinnekriminerende lovgivning enn Saudi-Arabia. I dette islamistdiktaturet undertrykkes og umyndiggjøres kvinner systematisk, og det er en bisarr beslutning å velge et slikt regime inn i FNs kvinnekommisjon, som altså skal overvåke og fremme kvinners rettigheter og likestilling rundt om i verden.

Så er det jo ikke uvanlig at tvilsomme regimer får posisjoner i FN. Ofte er det ikke mulig å hindre det heller, men denne gangen ble det bedt om votering, og Norge var ett av landene med stemmerett. Og når anledningen bød seg, ville jeg tenke at det ville være naturlig å bidra til det signalet som saudiregimet får, når vestlige land markerer seg mot dem.

Jeg forventer at utenriksministeren nå kan være åpen med Stortinget om et spørsmål som veldig mange lurer på. Det er rett og slett: Stemte Norge for eller imot at Saudi-Arabia skulle bli medlem av Kvinnekommisjonen?

Utenriksminister Børge Brende [11:05:05]: Representanten Lysbakken hørte akkurat hva jeg sa om forholdene i bl.a. Saudi-Arabia og Iran når det gjelder kvinners rettigheter. Men denne regjeringen følger den samme praksis som den regjeringen representanten Lysbakken satt i: Vi offentliggjør ikke hva vi stemmer ved hemmelige valg. Det gjør heller ikke våre naboland, som f.eks. Sverige, som er i samme situasjon.

Men det kunne være interessant, ettersom representanten Lysbakken har valgt å være så høy og mørk i denne saken, å komme med en opplysning knyttet til da Lysbakken var konstitusjonelt ansvarlig for disse spørsmålene, bl.a. Kvinnekommisjonen, sammen med den daværende utenriksministeren. Daværende barne-, likestillings- og inkluderingsminister Lysbakken var ansvarlig da Iran ble innvalgt som medlem av Kvinnekommisjonen i perioden 2011–2015. Stemte Norge imot Irans medlemskap på det tidspunktet, under Lysbakkens ledelse? Jeg respekterer at man ikke går ut med det offentlig, jeg tror ikke det tjener saken, men det bare viser at dette er rett og slett å forsøke å endre norsk FN-politikk i en sammenheng hvor dette dreier seg om Saudi-Arabia. Å offentliggjøre det gjør ikke vi, slik som heller ikke Sverige gjør.

Presidenten: Dette får eventuelt representanten Lysbakken svare på etter spørretimen.

Hans Olav Syversen – til oppfølgingsspørsmål.

Hans Olav Syversen (KrF) [11:06:35]: Det kunne være spennende å prøve å gi et svar på utenriksministerens spørsmål på frihånd, men det får representanten Lysbakken sørge for etterpå.

Men Saudi-Arabia er tema, og det er et populært land i FN. De sitter ikke bare i Kvinnekommisjonen; de sitter også i Menneskerettighetsrådet, og det er jo et råd som har andre interessante land med seg, bl.a. Kongo, Cuba, Etiopia, Kirgisistan og Venezuela. Vi er jo klar over at det ikke kan være slik at det må være én standard for å være medlem i ulike organer i FN. Men Menneskerettighetsrådet har jo noe helt spesielt ved seg. De har nemlig ett land på hver eneste agenda, hvor man da kommer med en eller annen form for bannbulle, og det er Israel. Mener utenriksministeren at den type måte å opptre på, styrker FN?

Utenriksminister Børge Brende [11:07:35]: Det er en gryende debatt om hvorvidt Menneskerettighetsrådet har et fokus på Israel som er større enn det situasjonen skulle tilsi i forhold til andre menneskerettighetsbrudd. Den diskusjonen pågår. Israel står ofte på dagsordenen. Israel har også sitt å svare for, når det gjelder å ikke forholde seg til folkeretten, når det gjelder Vestbredden o.l. Men det må jo være en forholdsmessighet i dette. Situasjonen f.eks. i Saudi-Arabia og Iran når det gjelder kvinners situasjon, likestillingspolitikk, situasjonen for f.eks. seksuelle minoriteter, er nok ikke like ofte oppe. Det er et paradoks, og det er jeg enig med representanten i.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [11:08:46]: Havressurslova er grunnpilaren for all forvaltning av våre rike havressursar. I lovas § 1 står det:

«Formålet med lova er å sikre ei berekraftig og samfunnsøkonomisk lønsam forvaltning av dei viltlevande marine ressursane og det tilhøyrande genetiske materialet og å medverke til å sikre sysselsetjing og busetjing i kystsamfunna.»

Den siste delen av lovformuleringa er ikkje til å misforstå. Det skal ikkje vere nokre få menneske som skal sitje igjen med inntektene. Dei skal fordelast, og dei skal kome kystsamfunna til gode. Likevel gjer fiskeriministeren alt han kan for å undergrave denne lova. Pliktsystemet for torsketrålkonsesjonane var laga for å sikre at verdiskapinga av det rike nordnorske torskefisket skulle kome nordnorske kystsamfunn til gode. Men systemet har blitt uthola, utvatna og er no ubrukeleg for alle andre enn nokre få store selskap der eigarane har blitt milliardærar med dette systemet. Dette er verdiskaping som eigentleg skulle kome kystsamfunna til gode, men som nokon få har sikra til seg sjølve, stikk i strid med både havressurslova og pliktane til å levere.

Fiskeriministeren føreslår no å avvikle dette systemet. Det er det mykje fornuft i, men det spesielle i hans løysing er at kystsamfunna berre skal sitje igjen med 20 pst. av dette oppgjeret, medan resten – 80 pst. – skal nokon få styrtrike reiarar få.

Tilbake til havressurslovas § 1: Korleis får statsråden det å ta enorme verdiar frå kystsamfunna og gi til nokre få rike reiarar til å vere i samsvar med havressurslovas § 1?

Statsråd Per Sandberg [11:10:40]: Jeg takker for spørsmålet, og så takker jeg for at representanten Fylkesnes i hvert fall har en litt mer konstruktiv tilnærming til utfordringene. Men jeg må igjen få lov til å presisere at disse trålerne har fått 100 pst. på et tidligere tidspunkt, så det er i hvert fall ikke undertegnede som har gitt de «styrtrike», som representanten kaller dem, disse kvotene og disse verdiene. Det er gjort under tidligere regjeringer, og det er gjort faktisk også under representantens eget parti SVs periode i åtte år i regjering uten at de foretok seg noen ting som helst.

Det er jo dette som er noe av utfordringen i debatten, at man blander sammen to saker. Man blander sammen pliktsystemet, som er fremmet nå, og så drar man inn Kvoteutvalget, altså Eidesen-utvalget, som er ute på høring nå fram til 28. april, og som skal behandles på et annet tidspunkt. Der kommer spørsmålet om kvoteeierskap, evigvarende kvoter, fordeling og alt dette. Det skal behandles i neste stortingsperiode sannsynligvis.

Så er det jo ikke riktig at jeg gir noe til de styrtrike. Jeg tar fra de styrtrike, som representanten Fylkesnes peker på. Jeg tar faktisk 20 pst., altså 8 500 tonn, fra deres kvoter og flytter over til kystsamfunnene, altså til kystfiskerne. Og som jeg har svart tidligere i dag, så tilsvare det altså 8 500 tonn, men i kroner og øre tilsvare det nærmere 700 mill. kr. Det er da et anslag på hva disse har fått i rabatt for å få disse kvotene tidligere med aktivitetsplikt.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [11:12:40]: Den opphavlege intensjonen med dette systemet var at det skulle gi verdiskaping i dei nordnorske kystsamfunna. 100 pst. av dette skulle kome kystsamfunna til gode. Når statsråden legg opp til at 80 pst. av dette skal kome nokre få reiarar til gode, er det faktisk å ta frå kystsamfunna og gi til nokre få rike reiarar. Det var det som var bakgrunnen for at Stortinget bad om at nettopp dette systemet blei gjennomgått, at ein skulle gå tilbake til dei opphavlege intensjonane med dette systemet, og så kome med ei løysing på korleis ein kan få heile systemet på rett kjø, sånn at ein faktisk sørgjer for at intensjonen, at verdiskapinga skal kome dei nordnorske kystsamfunna til gode, blir ein realitet. Da er det ganske utruleg å framstille det som at statsråden gir 20 pst. – skjenker 20 pst. – til kystbefolkninga. Det er 100 pst. som skal vere i kystsamfunnas kontroll. Da er spørsmålet til statsråden: Skjønner statsråden den harmen det har vekt i dei nordnorske kystsamfunna når statsråden berre vil gi 20 pst. til dei og resten til dei rikeste reiarane?

Statsråd Per Sandberg [11:13:50]: Ja, det har jeg også svart på tidligere i dag: Jeg skjønner den harmen som blir når man fremmer en påstand om at disse såkalt styrtrike, eller kvotebaronene, disse som har ranet kysten, får 80 pst. Men det er jo ikke det forslaget innebærer. Forslaget er å fjerne pliktene.

Og så sier jeg til representanten Fylkesnes: Hvis han vil fjerne 100 pst. av kvotene til trål, får han ta det i den saken som Stortinget skal behandle da. Hvis Fylkesnes og SV og Arbeiderpartiet ønsker å legge ned trålflåten, må man si

det. Så kan man gjerne forskottere det i forhold til Kvote-utvalget, som skal behandles senere. Men å fjerne trålflåten ville ha fått dramatiske følger. Flere hundre arbeidsplasser ville forsvinne. Det som har skjedd nå, er at bare 1,7 pst. av det råstoffet som ligger under pliktene, leveres. Det er derfor vi må skape en lønnsomhet for å snu den trenden, som har eksistert siden 1990, da det har gått nedover med lønnsomheten, og man har hatt avfolkning. Nå foreslår vi å snu denne trenden – få lønnsomhet, mer råstoff, aktivitet og industri i nord.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Kirsti Bergstø.

Kirsti Bergstø (SV) [11:15:11]: Dette kystopprøret, som alle mener er etablert, følger jeg ikke på i det hele tatt, sa fiskeriministeren til NRK. Det er interessant i en tid der det mobiliseres nettopp til kystopprør, der folk samles på demonstrasjoner, markeringer, folkemøter, og der opprop på nettsamfunn med krav om å stoppe regjeringens politikk og erstatte den med politikk i motsatt retning, øker i antall underskrifter og følgere. For det er tydelig hvem Sandberg har lyttet til i fiskeripolitikken. Han har lyttet til de aller rikeste og mektigste og forsøker stadig å flytte deres posisjoner framover, mens vanlige folk, fiskere og kystsamfunn taper. Folk opplever å bli fratatt det som har tilhørt dem. Det skjer ikke med hvilepuls – opprøret er i gang. Jeg vet ikke om fiskeriministeren har begynt å føle på det opprøret, siden det nå skal være folkemøter rundt omkring i flere kystsamfunn. Men det hadde vært interessant å vite: Når er det kystopprør i fiskeriminister Sandbergs verden?

Statsråd Per Sandberg [11:16:16]: Jeg har svart på det tidligere. Gjennom min korte tid som fiskeriminister har vi hatt fire kystopprør. Alle disse kystopprørene er styrt av politikere fra Arbeiderpartiet, SV osv. Men det at folk i nord blir bekymret, har jeg all respekt for, og jeg forstår det meget godt. Når representanter fra SV og Arbeiderpartiet hele tiden snakker om at kysten ranes, og at jeg som fiskeriminister gir verdier til de rike, som er feil – det er feil! Disse rike, som SV trakasserer hele tiden, gir utrolig mange arbeidsplasser i nord og gir sysselsetting, som SV nå ønsker å legge ned – det snakker man ikke om. Men jeg tar altså verdier fra disse såkalte trålbaronene, som SV kaller dem. Jeg tar 20 pst., jeg tar nesten 700 mill. kr fra dem, og så gir jeg dem til kyst. Det har aldri skjedd før. Ikke engang da SV satt åtte år i regjering, skjedde det.

Presidenten: Ingrid Heggø – til oppfølgingsspørsmål.

Ingrid Heggø (A) [11:17:43]: Det er på høyring no ei mellombels rederiordning, og det er òg på høyring moglegheit med auka kvotetak. Auka kvotetak vil faktisk føra til at ressursane vert samla på stadig færre hender. Det trur eg vi kan vera einige om. Når det gjeld forslaget med pliktavviklinga som er kome frå regjeringa, skal trålarane få behalda 80 pst. utan å vera forplikta til å levera til land-industrien. Det trur eg òg vi kan vera samde om. Industrien og lokalsamfunna treng fisk, dei treng ikkje vekselepen-gar. Dei treng heller ikkje meir fisk på land i høgsesongen. Kva er det i Sandberg sitt forslag som vil føra til at

fisken kjem på land utanom høgsesongen, og at ein dermed sikrar arbeidsplassane, sikrar verdiskapinga og sikrar at verdiane vert i Nord-Noreg og kjem det nordnorske folk til gode?

Statsråd Per Sandberg [11:18:50]: Jeg vil kvittere ut det første først. Jeg har altså sendt ut på høring en midlertidig driftsordning for en gruppe, for at man kan strukturere seg annerledes, men jeg er klar og tydelig i høringstalelsen på at dette er midlertidig og vil reverseres når Arbeiderpartiet og SV og Stortinget har behandlet Eidesen-utvalget, og ferdigstiller det som da vil være et forutsigbart kvotesystem i framtiden. Det er jeg klar på. Jeg trodde faktisk Arbeiderpartiet var enig i at man ville ha en vurdering av en driftsordning innenfor dette, men nå registrerer jeg det motsatte.

Ja, 80 pst. av det som Arbeiderpartiet har akseptert, videreføres. Så sier jeg igjen: Da må Arbeiderpartiet ta disse 80 pst. når de behandler Eidesen-utvalget, men det er jo ikke det vi behandler nå. Hvis Arbeiderpartiet ønsker å ta hele kvotegrunnlaget fra trål, ja, så står de fritt til å gjøre det i neste periode, altså legge ned trålflåten og flere hundre arbeidsplasser. Da må man bare gjøre det, men ikke nå, for nå behandler vi pliktsystemet.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Anniken Huitfeldt (A) [11:20:16]: Mitt spørsmål går til utenriksministeren.

Regjeringa presenterte sist fredag en ny nordområdesatsing. Denne satsingen innebærer på en rekke områder en videreføring av Stoltenberg II-regjeringas stortingsmelding om nordområdene fra november 2011 – og det er jo vel og bra. Samtidig beit jeg meg merke i noe statsråd Bakke-Jensen sa under framleggelsen. Ifølge NRK Nordland sa han at det ikke var regjeringas hovedoppgave å stake ut kursen, men å heie fram den som ville noe.

Jeg mener at denne uttalelsen vitner om total passivitet. Skal vi mene alvor med nordområdesatsingen, som etter min mening er vårt viktigste strategiske satsingsområde, trenger vi en regjering som viser lederskap. Regjeringa må være en pådriver nasjonalt og internasjonalt, og resultatene kommer ikke med et politisk lederskap som sier at de ikke skal stake ut kursen. Det vi trenger å gjøre, er å tenke langsiktig og ikke bare stå på sidelinjen og heie.

Det konkrete som den forrige regjeringa gjorde, var å gjøre noe med det ulovlige, uregulerte fisket og delelinjen. Tromsø, Bodø og Alta ble styrket som kunnskapsbyer. Arktisk råd fikk sitt sekretariat i Tromsø, og BarentsWatch ble etablert.

Derfor lurar jeg på om utenriksministeren kan avklare om det er regjeringas oppgave i nordområdepolitikken primært å være heiajeng og hvilke konkrete, nye tiltak, ideer og satsinger som egentlig ligger i den nye strategien.

Utenriksminister Børge Brende [11:22:06]: Takk for et viktig spørsmål.

Det er også i nordområdepolitikken, når det gjelder Arktis, resultatene som teller. Resultatene etter fire år må man jo si er gode. Vi er ikke fornøyd med det, så vi vil mer. Derfor har vi nå fremlagt en oppdatert nordområdestrategi. Men veksten i nord er nå høyere enn i resten av landet. Arbeidsledigheten i nord, etter fire år med denne regjeringen,

er lavere enn i resten av landet. Vi har økt nordområdesatsingen til 3,4 mrd. kr i år. Det er en kraftig økning sammenlignet med det som var satsingen under de rød-grønne. Vi har økt nordområdesatsingen med mer enn 25 pst.

Vi har også tilrettelagt for en ny oppgradering av flyplassen i Bodø. Som også representanten Huitfeldt fikk med seg, har det vært stor glede i Mo i Rana gjennom at de skal få en oppgradert flyplass.

Vi opplever også at det er mange nye bedrifter i nord. Bare i 2015 kom det til over 4 000 nye bedrifter og selskaper i nord. Det har vært 25 pst. økning i sjømateksporten og -produksjonen. Polarkoden, som skal sikre trygge seilingsleder i nord, har kommet på plass gjennom International Maritime Organization, hvor Norge har vært en pådriver.

Vi har økt satsingen på Barentssekretariatet og folk til folk-samarbeidet, som er viktig. Vi tok initiativ til det nye FRAM-bygget, som er helt avgjørende for polarforskning og arktisk forskning. Vi har også tilrettelagt for et kompetansesenter for oljevernberedskap og marin forsøpling i Vesterålen og Lofoten.

Listen er lang, og resultatene er gode. Jeg hadde ønsket at også Arbeiderpartiet i hvert fall hadde kunnet innrømme at det går godt i nord, og hadde vist en viss form for optimisme.

Anniken Huitfeldt (A) [11:24:25]: Det som var talende ved utenriksministerens svar, var at han ikke snakket noe om nordområdene som et strategisk satsingsområde. Da den nåværende regjeringa gikk på, hadde man et slagord for nordområdene: Fra dialog til handling.

Når det gjelder «fra dialog», har man lyktes ganske godt. Det har blitt mindre dialog. Men de nye handlingene er det vanskelig å få øye på. Alle de satsingene som utenriksministeren nå presenterer, handler ikke om satsinger på Utenriksdepartementets budsjett eller deres initiativer. Det handler om resten av nordområdesatsingen, som var initiativer som Arbeiderpartiet satte i gang.

Så mitt spørsmål er: Er dette resirkulering av gamle ting, og hva er det nye som Utenriksdepartementet har satt i gang, i en spent utenrikspolitisk situasjon, med sikte på å styrke nordområdene som et strategisk satsingsområde?

Utenriksminister Børge Brende [11:25:22]: Situasjonen i nord er håndtert på en god og forutsigbar måte i disse fire årene. Vi må ikke glemme at oljeprisen er halvert, noe som har gjort at ting så noe annerledes ut i nord. For eksempel ble Stockman-utbyggingen droppet fra russisk side. Vi har hatt en situasjon hvor Russland for første gang siden den annen verdenskrig har brutt folkeretten i Ukraina. Så vi har hatt en håndtering av lavere oljepris og et strategisk bilde med Russland som har vært mer krevende.

Men selv i en slik situasjon opplever vi, gjennom målrettede tiltak, vekst i fiskerisektoren, vekst i mineralnæringen og ikke minst vekst i reiselivsnæringen, som opplever en renessanse i nord. Så vi opplever at veksten er god, arbeidsledigheten er lav, og Norge har fortsatt en strategisk ledelse i det arktiske globale samarbeidet. Vi har til og med fått på plass en havmelding og en havstrategi, som til og med adresserer det havrommet som Arbeiderpartiet er så opptatt av.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Martin Henriksen.

Martin Henriksen (A) [11:26:50]: Nordområdepolitikken har vært en nasjonal og internasjonal satsing på toppen av den vanlige politikken. Nå frykter jeg at med denne nordområdestrategien gjør regjeringa nordområdepolitikken i større grad til vanlig distrikts- og regionalpolitikk, der tiltak som ellers i landet vil defineres som vanlig politikk, framstilles som nordområdepolitikk – så lenge det skjer i Nord-Norge. En økning til Universitetet i Oslo er vanlig høyere utdanningspolitikk, det er ikke sør-områdepolitikk. Samme satsing til Tromsø defineres som nordområdepolitikk. Når man utbedrer en vei eller et sykehus, framstilles det som nordområdepolitikk, i stedet for at det handler om at Nord-Norge får sin rettmessige andel av midlene.

En offensiv nordområdepolitikk er å ta nye initiativ. Det er ikke bare å pakke om vanlig politikk og kalle den nordområdepolitikk. Derfor vil jeg spørre utenriksministeren: Hvor går etter hans syn egentlig skillet mellom nordområdepolitikken og den vanlige regional- og distriktpolitikken?

Utenriksminister Børge Brende [11:27:50]: Kortsvaret på det er at i nord møtes innenriks- og utenrikspolitikken. Derfor har Utenriksdepartementet et strategisk ansvar for vår nordområdepolitikk.

Representanten har sikkert også fått med seg at i de senere årene har det vært noe kritikk i nord, både fra Nordlys og også i Avisa Nordland, om at det har vært for lite søke-lys på det som har vært tiltak i Norge. Jeg mener vi har børt på det gjennom en storstilt samferdselssatsing, en dobling av riksveibevilgningene som går til nord, gjennom svære universitets- og høyskolesatsinger, satsing på lærerutdanningen, hvor vi nå ser 40 pst. økning i søkingen, og vi ser også at det er økt satsing på reiseliv og de marine næringene. Men i tillegg har Norge beholdt det strategiske globale lederskapet i Arktis. Vi har fått på plass det arktiske sekretariatet for næringsliv i Tromsø, og vi ser først og fremst at det går godt i nord. Det har vi fått til, selv i en situasjon med halvering av oljeprisene og et vanskeligere forhold til vår nabo i øst. Så jeg hadde faktisk forventet at Arbeiderpartiet her hadde vært litt fornøyd.

Presidenten: Den muntlige spørretimen er nå omme.

Sak nr. 2 [11:29:09]

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den elektroniske spørsmålslisten i salappen.

De foreslåtte endringene i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 12, fra representanten Rigmor Aasrud til arbeids- og sosialministeren, vil bli besvart av justis- og beredskapsministeren som rette vedkommende.

Spørsmålene 13, 14 og 15, fra henholdsvis representantene Sveinung Rotevatn, Hege Haukeland Liadal og Geir Jørgen Bekkevold til kulturministeren, må utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 1

Truls Wickholm (A) [11:29:35]: Mitt spørsmål er som følger:

«Hvorfor har regjeringen valgt å svekke skattefradraget for fagforeningskontingent hvert eneste år, og dermed valgt å svekke incentivene til å organisere seg, når vi vet hvor viktig høy organisasjonsgrad er for samfunnsutviklingen?»

Statsråd Siv Jensen [11:29:58]: Regjeringen legger til rette for et organisert arbeidsliv og ikke minst et velfungerende trepartssamarbeid. I tilleggsproposisjonen som ble lagt frem da regjeringen tiltrådte høsten 2013, fremgår det at beløpsgrensen for fradrag for fagforeningskontingent og fradrag for yrkes- og næringsorganisasjoner er blitt mer enn doblet siden 2005. I tråd med Sundvolden-erklæringen foreslo regjeringen å videreføre beløpsgrensen for slike fradrag på 2013-nivå, dvs. 3 850 kr. I de etterfølgende budsjettene har fradragene blitt videreført på det samme nivået.

Jeg antar at svekkelsen som representanten Wickholm sikter til, er den reduserte skattesatsen for alminnelig inntekt som følger av skattereformen som Arbeiderpartiet selv har inngått forlik om. Generelt vil redusert skattesats redusere skatteverdien av alle fradrag i alminnelig inntekt, og det er ikke naturlig å øke fradragsgrensen for å motvirke denne effekten av lavere skattesats. Den reduserte skattesatsen fra 28 pst. til 24 pst. har heller ikke gitt store utslag på fagforeningsfradraget. Den reduserte fradragseffekten utgjør ca. 150 kr på årsbasis, eller for å bruke Arbeiderpartiets egen favorittregneøvelse – dele på antall dager – 40 øre per dag. Jeg kan også være så raus å regne inn at vi ikke har oppjustert fradraget med prisstigning, da er tallet 70 øre per dag.

Det er heller verdt å heve blikket og se på det store bildet for regjeringens skattepolitikk. Regjeringen har hittil redusert skatter og avgifter med 21 mrd. kr, og vi har lagt vekt på at brede grupper av befolkningen skal få lettelse. Lønnstakere har i gjennomsnitt fått redusert skatten med om lag 6 000 kr, og jeg tror mange fagorganiserte er godt fornøyd med det.

Regjeringen reduserer skattene for å gjøre det mer lønnsomt å arbeide. Skattelettelsene kommer også fagorganiserte til gode. De kommer altså alt i alt godt ut.

Kenneth Svendsen hadde her overtatt presidentplassen.

Truls Wickholm (A) [11:32:05]: Det er en alvorlig situasjon når flertallet i norsk arbeidsliv snart står i fare for å være uorganisert. Statsråden skriver godt i perspektivmeldingen om hvor viktige fagforeningene er, særlig frontfaget, som vi vet er avhengig av de brede fagsammenslutningene mellom konkurranseutsatt industri og offentlig sektor, hvordan de kan ta ansvar og ta avgjørelser

på tvers, hvor viktig det er at vi har de store sammenslutningene som er avhengige av å ha veldig mange organiserte. Når man da ikke prisjusterer og ikke har andre tiltak, svekker man over tid incentivene til å være fagorganisert. Det at man gir skattelette til alle, gir jo ingen spesielle incentiver til å være fagorganisert og ta på seg den belastningen det er å bidra til det viktige verktøyet for samfunnet som fagorganisasjonene og frontfaget representerer.

Statsråd Siv Jensen [11:33:13]: Det viktigste budskapet jeg hørte fra representanten Wickholm nå, er at det har effekt å redusere skatten. Det spesielle er at dette er et av de få områdene der Arbeiderpartiet mener at skattelette er bra – men det skal altså gå til en avgrenset gruppe i samfunnet. Jeg er av den oppfatning at brede skattelettelse er bedre fordi det kommer alle til gode. De skattelettelsene denne regjeringen har gjennomført, kommer både de fagorganiserte og de uorganiserte til gode, og de kommer brede grupper av befolkning og næringsliv til gode. Det mener jeg er en god måte å innrette skattepolitikken på.

Så er jeg enig med representanten Wickholm i at det er viktig at vi har et organisert arbeidsliv og et velfungerende trepartssamarbeid. Det har regjeringen vektlagt hele denne perioden. Vi har en god og tett dialog med partene, inkluderer dem i mange viktige spørsmål og har et godt og produktivt samarbeid.

Truls Wickholm (A) [11:34:12]: Da tror jeg ikke statsråden hørte særlig godt etter hva jeg sa. I mitt innledende spørsmål etterspurte jeg også hvordan incentivene til å være fagorganisert, var svekket. Et incentiv er noe som man gir til noen for at de skal utføre en helt spesiell handling, ikke noe man gir til alle fordi det er en del av ens generelle politikk. Jeg synes statsråden skriver godt i perspektivmeldingen om hvor viktig frontfaget er, og hvor viktig frontfaget har vært også for at Norge ikke skal ha den lønnsutviklingen som i en del andre europeiske land, hvor forskjellene mellom lavlønsgrupper og høylønsgrupper har blitt større.

Det er gripende godt, det som skrives i perspektivmeldingen. Det er bare så synd at statsråden ikke følger det opp med tiltak for å styrke incentivene for at folk skal organisere seg. Spørsmålet er: Vil vi se noe av dette i revidert? Kommer statsråden til å endre politikk nå som hun har fått denne åpenbaringen i perspektivmeldingen?

Statsråd Siv Jensen [11:35:13]: Revidert nasjonalbudsjett blir lagt frem 11. mai, og da får representanten Wickholm svar på det han måtte lure på i den sammenheng. Men det er ikke riktig – regjeringen har ikke svekket incentivene. Regjeringen har valgt å opprettholde fradraget på 2013-nivå, det har vært videreført i hvert eneste budsjett denne regjeringen har lagt frem.

Så henviser jeg til representantens syn på at målrettede skattereduksjoner virker. Jeg er enig i det. Jeg skulle bare ønske at Arbeiderpartiet var villig til å se at den effekten kan komme på andre områder enn kun knyttet til fagforeningsfradraget. Det er derfor denne regjeringen har vært opptatt av å rydde opp i store deler av skatte- og avgiftsområdet – vi mente det var behov for det. Det er derfor vi har fjernet en del avgifter, det er derfor vi har redusert skattene, og det er derfor vi har vært opptatt av å redusere for-

muesskatten, som forskjellsbehandler utenlandske og norske eiere av norske bedrifter. Det er målrettede tiltak, men da er tonen en ganske annen fra Arbeiderpartiets side.

Spørsmål 2

Ketil Kjenseth (V) [11:36:27]: «Innlandet står foran investeringer på nær 50 mrd. kroner bare innen cyberforsvaret og sivil cybersikkerhet, sykehus og tog (dobbeltspor til Lillehammer) de neste 15 årene. Men ingen av de statlige etatene planlegger sammen, fylkene har ingen felles plan, og næringslivet er ikke koblet på for mulig næringsutvikling knyttet til disse gigantiske samfunnsinvesteringene.

Har statsråden en plan for modernisering og samhandling av slike investeringer, slik at de kan gi større ringvirkninger og meravkastning?»

Statsråd Jan Tore Sanner [11:37:13]: Det er riktig som representanten Ketil Kjenseth sier, at det skal foretas store, viktige investeringer i Innlandet i årene som kommer. Representanten peker også på behovet for å se statlige sektorer og fylkesoverskridende tiltak i sammenheng. Dette er en problemstilling som regjeringen er opptatt av. Som representanten påpeker, vil det å se ulike tiltak i sammenheng i en regional kontekst kunne gi større effekt av alle investeringene samlet sett. I proposisjonen om regionreform foreslår regjeringen flere tiltak som skal legges til rette for at ulike tiltak og prioriteringer i forvaltningen drar i samme retning. Dette er tiltak som regjeringen samarbeider godt med Venstre om.

Det vi foreslår, er for det første, i tråd med avtalen med samarbeidspartiene, å slå sammen Hedmark og Oppland. Regionreformen innebærer at dagens 19 fylkeskommuner foreslås sammenslått til 10–11. Samtidig har regjeringen vedtatt at fylkesmannsembetene i all hovedsak skal følge de nye fylkesgrensene. Dette innebærer at nye fylkeskommuner og fylkesmannsembeter vil legges til rette for at mange av dagens grenseoverskridende utfordringer kan ses i sammenheng.

For det andre vil fylkessammenslåinger gjøre de nye og større fylkene sterkere, med økt gjennomføringsevne som samfunnsutviklere, økt regional og nasjonal påvirkningskraft og økt samordningsevne. Større fylker vil også gjøre det enklere å koordinere regionale interesser når det gjelder statlig lokalisering på landsdelsnivå.

For det tredje vil regjeringen gjøre regional planlegging mer forpliktende. Regjeringen vil styrke dialogen mellom fylkeskommunene og departementene med sikte på at sektorovergripende problemstillinger og nasjonale og regionale mål ses i sammenheng. Regjeringen vil at regional planlegging skal bli et tydeligere virkemiddel for samhandling og samordning mellom fylkeskommune og stat og mellom ulike deler av staten innad i fylket.

For det fjerde vil regjeringen gjennomgå de statlige regionale inndelingene i lys av de nye fylkesgrensene. Formålet med denne gjennomgangen er å styrke samhandlingen mellom staten og regionalt folkevalgt nivå.

Til sist bør det pekes på at bildet av statlige etater og fylker som ikke planlegger sammen, ikke er helt riktig. Jernbaneverket og Statens vegvesen har hatt omfattende

samarbeid og samplanlegging når det gjelder utbygging av jernbane og vei, både langs Mjøsa med intercitybane og ny E6 og for Ringeriksbanen og ny El6.

Ketil Kjenseth (V) [11:40:04]: Jeg takker for svaret og også for noen av de tiltakene som en i samarbeid med Venstre meisler ut.

Det å gjøre en region geografisk større skaper ikke nødvendigvis kapasitet til innovasjon og næringsutvikling. Den kompetansen er ikke nødvendigvis i front i offentlige etater, selv om vi politisk og på annet vis prøver å ta initiativ til at offentlige anskaffelser skal bli mer offensive og også skape en merverdi. Forsvaret er på sin måte innadvendt og har sine behov. Cyberforsvar er forholdsvis nytt i Forsvaret også, mens det innenfor samferdsel er stor digitalisering på gang – viktig der – og sykehusene i Innlandet er veldig effektive, men ligger på bunnen når det gjelder forskning, utvikling og innovasjon. Hvordan skal en få dette til å smelte sammen og skape kapasitet til innovasjon?

Statsråd Jan Tore Sanner [11:41:15]: Det er viktig at denne typen initiativ også kommer fra lokalt hold. I Oppland og Hedmark er det sterke teknologiske miljøer flere steder, bl.a. rundt Raufoss, hvor det er spennende miljøer som har vist evne til nytenkning og innovasjon og klart å skape mange nye, spennende arbeidsplasser. Det vi kan gjøre nasjonalt, er å sørge for at strukturene ikke er i veien for de gode løsningene. Det har jo vært litt av utfordringen, ved at man har hatt to fylker i Innlandet, at man har hatt ulike regionale strukturer. Nå sørger vi for å få det på plass, i godt samarbeid med Venstre og Kristelig Folkeparti. Så er det viktig at vi har verktøy for å fremme innovasjon. Der er strategien å få mer innovative innkjøp. Det mener jeg er et godt verktøy for å utløse mer innovasjon i et samspill mellom offentlig og privat sektor.

Ketil Kjenseth (V) [11:42:16]: Statsråden nevnte regional planlegging og det å gi de nye fylkene et større og tydeligere mandat, men også mer dialog med departementer. Dagens samarbeidspartier har gått i front for å gjøre forsøk på mellomnivå i offentlig sektor, altså i fylkene, med forsøk i Møre og Romsdal. Men det var også, under Bondevik II-regjeringen, et forsøk i Oppland, Fritt Fram, hvor flere departementer samordnet sine midler til regional utvikling og overførte dem til Oppland fylkeskommune til fordeling. Dette handler også om at staten kanskje må avgi litt mandat, myndighet, penger og ressurser og ha tillit til de regionale myndighetene. Er det noe statsråden tør å gå videre med og forsøke å lete etter muligheter for at det handlingsrommet skal bli større lokalt, og har han tillit til dem som sitter lokalt?

Statsråd Jan Tore Sanner [11:43:15]: På dette området er regjeringspartiene og Venstre helt enige. Vi ønsker å desentralisere makt. Vi ønsker ikke at mer makt skal sentraliseres slik vi ser fra rød-grønn side. Vi ønsker å flytte makt, ansvar og handlingsrom til det lokale nivået i et samspill med innbyggere og næringsliv. Så svaret på spørsmålet er ja – statsråden både vil og tør. De gode forslagene må komme opp, og så er vi selvsagt innstilt på å ha en dialog der det er et ønske om å gå nye veier.

Spørsmål 3

Dag Terje Andersen (A) [11:44:02]: «Byggenæringen har gang på gang understreket viktigheten av Modul 2 for å sikre seriøsitet i næringa. Regjeringen besluttet i fjor å opprette et seriøsitetsregister i tilknytning til den sentrale godkjenningen. Dette er fortsatt ikke på plass, og det er uklart hvilke krav som må innfris for å bli godkjent i registeret.

Blir dette kun et selskapsregister, eller blir det et reelt seriøsitetsregister, hva er status for arbeidet med å etablere seriøsitetsregisteret, og hvilke krav må innfris for å få bli godkjent?»

Statsråd Jan Tore Sanner [11:44:36]: Regjeringen tar selvsagt på alvor de utfordringene norsk byggenæring og arbeidslivet står overfor når det gjelder useriøse foretak. Regjeringen la derfor i januar 2015 frem en strategi mot arbeidslivskriminalitet med en rekke samordnede og konkrete tiltak. En revidert versjon ble lagt frem 13. februar 2017. Strategien følger bl.a. også opp forslagene fra byggenæringen i rapporten Enkelt å være seriøs. Den rapporten kom på plass etter et initiativ fra meg, og strategien mot arbeidslivskriminalitet er blitt utarbeidet i et godt samarbeid med partene i arbeidslivet og er et godt eksempel på trepartssamarbeidet.

Seriøsitetsregisteret er et virkemiddel jeg i november 2016 besluttet å innføre. Registeret skal først og fremst være en lavterskelordning for foretak, der underleverandører og foretak i ROT-markedet gis mulighet til å vise at de er seriøse. Vi arbeider nå sammen med Direktoratet for byggkvalitet for å meisle ut hvordan registeret bør innrettes. Det legges opp til at registeret vil være i drift fra 1. januar 2018. Før det vil vi ha en god prosess rundt opprettelsen av registeret, herunder en alminnelig høring av forskrifter for ordningen, bl.a. med hjemler for innhenting av opplysninger om foretakene.

Det er flere ting som er viktig for meg når vi skal opprette et slikt register. Det er avgjørende ikke å skape mer byråkrati. Det er samtidig viktig at registeret har troverdighet. Derfor er det prinsipielle utgangspunktet at det i første omgang kun tas inn opplysninger som er elektronisk tilgjengelige og verifiserbare. Dette vil innebære at seriøsitetsregisteret vil inneholde opplysninger om foretakene fra Brønnøysundregistrene og om skatte- og avgiftsbetaling fra Skattedirektoratet. På lengre sikt, når mer informasjon er elektronisk tilgjengelig, kan det være aktuelt å utvide med andre opplysninger, f.eks. om kvalifikasjoner, HMS-krav, opplæringsbedrift og andre tiltak.

Jeg vil presisere at dette vil bli et seriøsitetsregister og ikke bare et foretaksregister. Opplysninger om foretakenes lovlighet vil gi oppdragsgiverne anledning til å føle seg tryggere på foretakenes seriøsitet.

Dag Terje Andersen (A) [11:47:08]: Utgangspunktet for mitt spørsmål er at det ganske snart er ett år siden vi hadde en såkalt § 20-debatt her i Stortinget, der vi etterlyste innholdet i seriøsitetsregisteret. Ut ifra det jeg nå kan skjøne av statsrådens svar, vil mye av det som har vært ønsket av informasjon og opplysninger fra begge parter i næringslivet – som for øvrig er et forbilde for i fellesskap å ta tak mot sosial dumping – og som de mener

er viktig, ikke komme inn i registeret. Har jeg oppfattet det riktig? Det var nemlig et tema allerede for et år siden, og da lovet statsråden å se på hvor mye som var mulig å ta inn i seriøsitetsregisteret.

Statsråd Jan Tore Sanner [11:47:55]: På det tidspunktet var ikke beslutningen tatt. Jeg setter stor pris på utålmodigheten fra Stortinget, men dette er et område hvor denne regjeringen har handlet, og vi har handlet i samarbeid med byggenæringen og fagorganisasjonene. Det er viktig. Gjennom rapporten om seriøsitet fikk vi på plass felles tiltak, og vi jobber nå konkret med å oppfylle denne. Da vi presenterte beslutningen om å opprette seriøsitetsregisteret, ble det svært godt mottatt av både byggenæringen, altså BNL, og Fellesforbundet, som var godt fornøyd med både beslutningen, at vi starter med det som er lett tilgjengelig, og at dette vil bli utvidet etter hvert. Det er viktig at vi unngår at det blir mer byråkrati, og det er viktig at vi unngår at dette blir et register som er vanskelig å praktisere. Vi må få på plass det som er lett tilgjengelig, og så vil vi utvide dette etter hvert.

Dag Terje Andersen (A) [11:48:59]: Det er riktig at det på det tidspunktet, for snart et år siden – debatten fant sted den 10. mai i fjor, og initiativet ble tatt i mars – ikke var tatt noen beslutning. Det var jo hele poenget. Vi ville prøve å «drive på» regjeringa for å få til en beslutning, i tråd med det partene ønsker seg. Det er i denne saken – som i mange andre saker som gjelder sosial dumping – slik at regjeringa sleper beina etter seg, og opposisjonen i Stortinget og partene i arbeidslivet må være pådrivere. Men i den sammenhengen antydte statsråden, så vidt jeg kan huske fra den debatten, at det kunne være mulig å innføre modul 2, og nå sier han at de er i ferd med å gjøre det.

Et annet viktig poeng gjaldt innholdet i modul 2, for det er viktig at all informasjon som kan bekrefte seriøsitet, f.eks. at man kan ettergå lønns- og arbeidsvilkår og HMS-vilkår, at dette foregår på en ordentlig måte, og selvfølgelig at personen er den som faktisk har kortet – alle disse elementene er partene opptatt av at skal inn i registeret.

Så jeg kan bare slutte med en oppfordring og si at jeg håper statsråden gjør som partene ønsker når det gjelder kvalitet, for jeg tviler på at Byggenæringens Landsforening vurderer det de sjøl foreslår, som byråkratisk.

Statsråd Jan Tore Sanner [11:50:15]: Jeg er litt overrasket over tonen fra representanten Andersen, for dette er et område hvor denne regjeringen handler, og det er et område hvor denne regjeringen har et svært godt samarbeid med partene i arbeidslivet, både i utviklingen av strategien og i oppfølgingen av denne. At vi fikk på plass rapporten om seriøsitet, var resultatet av et initiativ jeg tok, i samarbeid med partene. Og vi følger nå dette opp.

Representanten vet også utmerket godt at når man skal ha på plass et slikt register, må man også ha forskrifter på høring. Dette må gjøres på skikkelig og ordentlig vis. Og nettopp for å komme raskt i gang og for å få dette på plass, tar vi utgangspunkt i opplysninger som er tilgjengelig. Om et foretak har betalt skatt, er jo noe av det grunnleggende. Om det har betalt skatt, er viktig for oss som forbrukere å vite. Derfor vil dette bli et godt register, et seriøsitetsregis-

ter, og vi er innstilt på å utvide dette over tid. Men det er viktig for meg at vi kommer raskt i gang og får dette på plass.

Spørsmål 4

Jan Böhler (A) [11:51:36]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til utenriksministeren:

«I Saudi-Arabia praktiseres ekstrem kjønnsapartheid og kvinneundertrykking. Nylig prøvde den saudiarabiske kvinnen Dina Ali å rømme fra tvangsekteskap i hjemlandet. Men på Filippinene ble hun fratatt dokumentene og ifølge venner, vitner og en internasjonal støttekampanje bortført tilbake til Saudi-Arabia, hvor ingen siden har sett henne.

Vil regjeringen se det som en del av oppfølgingen av handlingsplanen mot sosial kontroll, tvangsekteskap m.m. å ta opp Dinas sak og lignende saker med Saudi-Arabia og andre berørte stater?»

Utenriksminister Børge Brende [11:52:18]: Kjer-
nen i Norges arbeid for likestilling er å øke jenters og kvinners handlingsrom, selvbestemmelse og makt. Dette er grunnlaget for at jenter og gutter, kvinner og menn skal ha like rettigheter og like muligheter. Handlingsplanen mot negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse ble lansert av statsministeren 8. mars.

Kvinnens posisjon i Saudi-Arabia – som også er blitt diskutert tidligere her i dag – er uakseptabel. Saudiske kvinners selvstendighet er svært begrenset. Familien har avgjørende innflytelse over viktige livsvalg. Dette er satt i struktur gjennom det mye omtalte vergesystemet, som krever at kvinner må ha samtykke fra sin mannlige verge – vanligvis en far eller ektemann – for å foreta en rekke gjøremål, som f.eks. å gjennomføre en utenlandsreise eller inngå ekteskap. Det er helt surrealistisk for oss.

De vesentlige ulikheter i menns og kvinners situasjon medfører at kvinners rettigheter står sentralt i Norges kontakt med Saudi-Arabia, som jeg også redegjorde for i mitt svar til representanten Huitfeldt tidligere. Under mitt besøk i Riyadh i januar var situasjonen for menneskerettigheter generelt, og kvinner spesielt, viktige temaer for samtalene. Jeg hadde bl.a. inngående drøftinger om kvinners rettigheter med National Society for Human Rights, en lokal menneskerettighetsorganisasjon. Dette var også tema i de politiske samtalene. Norge uttrykker ikke bare bekymring for generelle trekk ved samfunnet, men tar også jevnlig opp enkeltsaker med saudiske myndigheter – også slike tilfeller som representanten peker på.

Saudi-Arabia er under internasjonalt press for sin behandling av kvinner. Dette har bl.a. resultert i en beslutning fra 2013 om at kvinner skal utgjøre 20 pst. av medlemmene i det rådgivende organet Shura-rådet. I 2015 deltok kvinner for første gang i lokalvalg. Enkelte kvinnelige representanter ble innvalgt i kommunestyre. Kvinnelig deltakelse i arbeidslivet øker, og nye yrkeskategorier åpnes for kvinner.

I landets omfattende økonomiske reformplaner ligger det samtidig en erkennelse av at det vil medføre store fordeler for samfunnet å inkludere kvinner i større grad. Der har de mye å lære, ikke minst av vårt land. Vi arbeider

sammen med saudiske myndigheter for å støtte opp om denne utviklingen. Blant annet arrangerte Norge et seminar i desember i fjor om kvinners deltakelse i arbeidslivet, der likestillingsombud Hanne Bjurstrøm deltok, tilsvarende har vi et tilbud om å bistå med studietur til Norge om samme tema. Selv om endringene i Saudi-Arabia er helt utilstrekkelige, er de samtidig viktige signaler om at regjeringen i landet ser at det er behov for omfattende reformer på området.

Ett av punktene i handlingsplanen mot negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse er å utarbeide en internasjonal strategi mot barne- og tvangsekteskap. Dette arbeidet er i gang. Jeg noterer meg representanten Bøhlers innspill i den sammenheng.

Jan Böhler (A) [11:55:21]: Jeg takker utenriksministeren for klare standpunkter mot kjønnsapartheid i Saudi-Arabia. Det er viktig at Norge tar en så klar stilling.

Når det gjelder denne konkrete saken, har jeg fått e-poster, Facebook-meldinger osv. fra selv kvinner i Saudi-Arabia som er glad for at man tar dette opp også andre steder i verden og kan bidra til et press – som utenriksministeren var inne på. De forteller at regimet nå har forbudt hashtaggen #SaveDinaAli – som mange har engasjert seg i på Twitter – og at Dina Ali sitter i fangenskap og kan bli drept når som helst. Det er veldig opprørende å følge denne historien. Hun har selv lagt ut en melding på Facebook om de 13 timene hun satt innesperret på flyplassen før hun ble ført tilbake til Saudi-Arabia.

Jeg vil spørre: Er det ikke viktig for Norge å signalisere overfor verdens kvinner at man (presidenten klubber) tar opp en slik sak konkret? Utenriksministeren nevnte ... (presidenten avbryter) at man også hadde tatt opp en enkeltsak.

Utenriksminister Børge Brende [11:56:32]: Som jeg sa i mitt svar til representanten, uttrykker Norge ikke bare bekymring for generelle trekk ved samfunnet i Saudi-Arabia, men tar også jevnlig opp enkeltsaker med saudiske myndigheter – også slike tilfeller som representanten peker på.

I tillegg til dette er vi veldig konkrete i FN's ulike organer. I Menneskerettighetsrådet og i forbindelse med landgjennomgangen av Saudi-Arabia, Universal Periodic Review, er Norge og Canada de to landene som mest konkret og oftest har tatt opp disse spørsmålene, med kritikk av uakseptable forhold i Saudi-Arabia.

Jan Böhler (A) [11:57:16]: Jeg takker også for tilleggswaret.

I tillegg til det utenriksministeren er inne på, har det også stor betydning at den retningen det saudiarabiske regimet står for innen islam, er toneangivende for store miljøer ute i verden. I andre land, som Norge, har dette betydelig påvirkning på noen miljøer. Når de praktiserer denne typen kvinneundertrykking og lar tvangsekteskap foregå, påvirker det på en viktig måte også utenfor deres egne landegrenser.

Så jeg vil spørre: Den typen kjønnsapartheid som vi ser i Saudi-Arabia, som utenriksministeren tar veldig sterkt avstand fra, og som er et veldig sterkt brudd på FN's kvinnekonvensjon, tilsier ikke det at Norge også bør vurdere andre initiativer enn å ta opp saken? Vi vet at overfor andre

typer apartheid, som den de hadde i Sør-Afrika, gikk det internasjonale samfunnet til andre skritt enn bare å ta opp saken.

Utenriksminister Børge Brende [11:58:25]: Det som jeg også sterkt understreket i mitt svar, er at Norge har tatt en ledende posisjon internasjonalt – kanskje sammen med Sverige – når det gjelder kvinners rettigheter og likestilling. Vi ligger helt i fremste rekke, og vi har mange virkemidler i så måte. Jeg redegjorde for hva vi gjør i Saudi-Arabia, det at vårt likestillingsombud nylig var der, at jeg i forbindelse med to besøk også har drøftet dette. Vi har også tilbudt ressurspersoner fra Saudi-Arabia å komme til Norge.

Men det er også riktig – som representanten påpeker – at wahabismen, den spesielle formen for praktisering av islam, og disse gruppenes innflytelse i Saudi-Arabia gjør landet til noe helt spesielt. Det er viktig å støtte opp om de reformkreftene i Saudi-Arabia som nå forsøker å kjøre tilbake mot wahabismen. Det blir viktig fremover.

Spørsmål 5

Torgeir Micaelsen (A) [11:59:43]: «18. februar 2015 påpekte jeg de lange ventetidene for hørselshemmede. Siden den gang har intet skjedd. Helseministeren viste til den kommende primærhelsetjenestemeldingen. Meldingen er behandlet av Stortinget, og et flertall gikk inn for at refusjon av utgifter til audiograf skulle utredes.

Har statsråden en intensjon om å følge opp flertallets merknad, og hva vil statsråden foreta seg for å redusere ventetiden, sikre nærhet til tilbudet og sørge for hørselsrehabilitering fremfor kortsiktig behandling?»

Statsråd Bent Høie [12:00:25]: Sansetap, som hørselshemming, kan ha stor betydning for funksjonsevne og livskvalitet. For noen kan nedsatt hørsel være til hinder for å kunne leve et aktivt liv og bo lenger i eget hjem og et hinder for å ta imot nødvendig hjelp. Gjennom flere tiltak har regjeringen lagt til rette for at utfordringer med bl.a. hørsel skal få større oppmerksomhet, og at helse- og omsorgstjenesten skal gi et bedre tilbud til denne gruppen. Vi har lagt fram Opptappingsplan for rehabilitering og rehabilitering 2017–2019, og etablering av primærhelseteam og oppfølgingsteam skal tilrettelegge for bedre oppfølging, økt tverrfaglighet og koordinering av tjenester. Kompetanseløft 2020 inneholder tiltak for å bedre ledelsen og øke kompetansen i kommunene, og vi gir tilskudd til læringsnettverk for bedre pasientforløp for eldre og kronisk syke.

For å kunne gi et godt tilbud om helse- og omsorgstjenester til hørselshemmede må kommunene vurdere behov for personell med hørselsfaglig kompetanse. Samarbeid med brukerorganisasjoner kan bidra til å heve kvaliteten i tjenesten.

Audiografer arbeider hovedsakelig i spesialisthelsetjenesten. Spesialisthelsetjenesten har ansvar for å veilede den kommunale helse- og omsorgstjenesten, også i oppfølgingen av personer med hørselsutfordringer. Det kan være behov for audiografer i kommunen, men det viktigste er å utnytte tilgjengelig kompetanse på best mulig måte ved å

etablere et godt samarbeid mellom kommunene og spesialisthelsetjenesten. I oppdragsdokumentet til helseregionene er det påpekt at spesialisthelsetjenesten skal ha økt bruk av ambulante tjenester til kommunene.

Etter mitt syn er det flere problemstillinger og løsninger på utfordringene vi står overfor innen hørselsomsorgen, ut over det som komiteen har lagt til grunn i sin merknad. Før jeg tar endelig stilling til hvordan merknaden fra komiteen skal følges opp, vil jeg se flere ting i sammenheng – herunder effekten av de tiltakene som er iverksatt, og det som også nå er vedtatt gjennom planlagte tiltak. Jeg vil i Prop. 1 S for 2017–2018 komme tilbake til hvordan jeg vil følge opp komiteens merknad.

Torgeir Micaelsen (A) [12:02:32]: Jeg takker for svaret og forstår det slik at vi må vente noe lenger før vi får en vurdering av om utredningen skal igangsettes – for flertallets merknad den gang var jo å få en utredning, en vurdering, av spørsmålet. Jeg synes det er synd at ikke det arbeidet er igangsatt, og at ikke statsråden kan melde mer konkret til Stortinget om hva som er årsaken til at man eventuelt ikke vil gå videre med forslaget.

For snart to år siden, da vi diskuterte dette i Stortinget sist, pekte jeg på at det er nærmere 700 000 mennesker i Norge som lever med nedsatt hørsel, som går ut over livskvaliteten, og som går ut over evnen til å delta i arbeidslivet. Derfor er dette viktig og bør prioriteres. Jeg vil gjenta min oppfordring den gangen: Hva vil regjeringen, ut over de forslagene som Høie nå nevnte, bidra aktivt til å igangsette for å styrke arbeidet for denne gruppen pasienter og brukere?

Statsråd Bent Høie [12:03:42]: Spørsmålet var opprinnelig hva en hadde tenkt å gjøre for å forbedre situasjonen konkret knyttet til denne merknaden, og derfor redegjorde jeg også i mitt svar for en del av det arbeidet som allerede er i gang. Når da representanten i sitt oppfølgingsspørsmål ber meg utelukke det, er det litt spesielt, for det betyr at jeg skal utelukke det arbeidet som faktisk er igangsatt på dette området, i mitt svar, og det kan jeg ikke gjøre, for det er jo nettopp det vi nå jobber med. Så har jeg sagt at vi i Prop. 1 vil melde tilbake igjen til Stortinget hvordan vi følger opp merknaden.

I 2018 vil det også foreligge resultater fra kartleggingen av hørsel i HUNT 4-undersøkelsen, og det vil gi oss enda bedre data om omfanget av hørselstap som både en helse- og en folkehelseutfordring i befolkningen, og det er også et viktig tiltak i denne sammenheng.

Torgeir Micaelsen (A) [12:04:46]: Sist gang dette var oppe, pekte jeg på den lange ventetiden for enkelte pasienter som har behov for å få både utredning og tilpasset utstyr når de sliter med nedsatt hørsel. Da pekte regjeringen ved statsråden på flere ting de ville vurdere for å bedre situasjonen. Blant annet pekte statsråden i sitt svar på at pasientrådgivningstjenesten, altså den telefontjenesten som veileder pasienter om fritt sykehusvalg-tjenester, kunne vurderes styrket. Der har vi ikke sett noen forslag. Statsråden pekte på at det kunne være behov for å bruke private avtalespesialister mer. Det er jeg helt enig i. Problemet er bare at der har ting stoppet helt opp, det har ikke blitt noen flere avtalespesialister på dette feltet. Det siste

var at han pekte på arbeidet med primærhelsemeldingen, hvor dette skulle ses på på nytt.

Jeg og mange har opplevd å få svar på spørsmålet mange ganger, med ulike vurderinger av tiltak. Nå er vi ved slutten av denne stortingsperioden, og det er på tide å levere varene.

Statsråd Bent Høie [12:05:55]: Det er helt riktig at de tiltakene som representanten tok opp, og som jeg refererte sist, er viktige tiltak. Når det gjelder tjenesten Velg behandlingssted, er den oppdatert og har en helt annen brukervennlighet nå. Noe av de 40 mill. kr som representanten til stadighet påpeker er brukt til byråkratiske tiltak i forbindelse med fritt behandlingsvalg – noe som ikke er korrekt – er brukt bl.a. til å forbedre ordningen Velg behandlingssted og nettløsningen der.

Når det gjelder avtalespesialister, ønsker jeg også en utvidelse av den ordningen, og derfor er det i oppdragsdokumentet for 2017 gitt et klart oppdrag til helseregionene, at det skal være en vesentlig økning i antallet avtalespesialister dette året.

Så er det et stort, pågående arbeid for også å redusere ventetidene generelt.

Spørsmål 6

Freddy de Ruiter (A) [12:07:11]: «Siden 2004 har sykehuset i Arendal drevet invasiv kardiologi/PCI-senteret. Faglig kvalitet ved senteret er godt dokumentert i nasjonale kvalitetsregistre som Norsk hjerteinfarktregister og Norsk register for invasiv kardiologi. Invasiv behandling av alle akutte hjerteinfarkt og tilfeller av hjertestans, samt all planlagt utredning av trange kransårer hos pasienter fra begge Agderfylkene og Telemark skjer på sykehuset i Arendal.

Vil statsråden sikre en videreutvikling av PCI-senteret i Arendal, til beste for pasientene på Sørlandet og i Telemark?»

Statsråd Bent Høie [12:07:47]: Norge kan vise til gode resultater når det gjelder 30 dagers overlevelse etter førstegangs hjerteinfarkt sammenliknet med andre land i Europa. Regjeringens mål er at alle pasienter skal få trygge og gode helsetjenester uavhengig av hvor i landet de bor. Samtidig er det helseregionene som har ansvaret for å sikre befolkningen nødvendig behandling ved hjerteinfarkt.

Mekanisk utblokking av årene, PCI-behandling, gis i dag ved universitetssykehusene og ved Sørlandet sykehus Arendal. PCI-senteret ved Arendal sykehus tar imot pasienter med akutt hjerteinfarkt fra både Telemark og Agderfylkene og gir livsnødvendig behandling til denne pasientgruppen.

Jeg har innhentet informasjon fra Helse Sør-Øst om PCI-behandlingen ved Arendal sykehus. Helse Sør-Øst opplyser at Sørlandet sykehus' styre allerede i 2003 vedtok å opprette et senter for invasiv kardiologi ved sykehuset. Det invasive hjertesenteret ble anbefalt lokalisert til Arendal sykehus, mens hovedansvaret for avansert elektrofysiologi ble lagt til sykehuset i Kristiansand. Helse Sør-Østs styre vedtok senere samme år å opprette et desentralisert senter for PCI som skulle legges til Sørlandet sykehus. Dette ble lokalisert til det invasive hjertesenteret ved Arendal sykehus.

Helse Sør-Øst opplyser videre at det ikke er planlagt endringer av PCI-funksjonen ved Sørlandet sykehus i inneværende strategiperiode, og at det heller ikke er foreslått endringer i arbeidet med ny strategiplan som nå pågår. Ifølge Helse Sør-Øst har Sørlandet sykehus et godt kardiologisk fagmiljø, som vil sikre videreutvikling av pasienttilbudet som følge av den medisinske utviklingen.

Pasienter fra Telemark og Agderfylkene får i dag PCI-behandling på Arendal sykehus, og det er ikke planlagt noen endringer i dette. Jeg ser heller ingen grunn til at det skal endres.

Freddy de Ruiter (A) [12:09:33]: Takk for et godt og klart svar fra helseministeren. Jeg tror det var nødvendig etter et møte som fikk ganske stor oppmerksomhet nede på Sørlandet, et møte som helseministeren selv overvar, hvor enkelte i fagmiljøet i Kristiansand mer enn antydte at en ønsket et PCI-senter. Det ville nødvendigvis ha medført en flytting og en nedlegging i Arendal. Det er fornuftig at PCI-senteret befinner seg i Arendal, nettopp fordi det da dekker et større område og har et nedslagsfelt på ca. 500 000. Jeg synes at svaret er betryggende, men jeg tenker også å utfordre statsråden litt videre. Vi har hatt en prosess nå knyttet til Sørlandet, Flekkefjord og også for så vidt Arendal, med stort akutt sykehus. Hvordan tenker Høie om framtida til sykehuset i Arendal med hensyn til tilbud og funksjoner?

Statsråd Bent Høie [12:10:26]: Jeg har hatt foretaks-møte denne uken og laget det som jeg vil si er et kart for hvordan akutt sykehusene skal være i Norge framover. Det skal legges til grunn for de utviklingsplanene helseregionene skal jobbe med, som er utviklingsplaner med et perspektiv mot 2035. Det skal ikke være noen tvil om nå at på Sørlandet skal det være to store akutt sykehus, ett i Kristiansand og ett i Arendal, og det skal være et akutt sykehus med akuttilbud på dagens nivå i Flekkefjord. Det møtet som representanten viste til – jeg er egentlig glad for at representanten stilte dette spørsmålet, slik at vi fikk oppklart det inntrykket som ble skapt der – var et veldig positivt møte, og sykehuset i Kristiansand beskrev hvordan de på en god måte har kopiert modellen med pakkeforløp på sitt hjertesenter. Så er det helt riktig at en av legene deres antydte at det hadde vært enklere for dem hvis PCI-senteret var i Kristiansand. Men det er altså ikke aktuelt, og det er deres ansvar å sørge for gode pasientforløp også på tvers av sykehusene på Sørlandet.

Freddy de Ruiter (A) [12:11:34]: Jeg er veldig glad for den avklaringen, men grunnen til at en blir litt bekymret når sånne uttalelser kommer, er at vi har nok historier og erfaringer med at når en sånn uttalelse kommer, blir den ofte adoptert av sykehusdirektøren, så blir det en styrebehandling av saken, og så blir det sånn. Jeg er veldig glad for at statsråden har satt ned foten når det gjelder Flekkefjord, og konstatert at Sørlandet sykehus Arendal også skal være et stort akutt sykehus, i tråd med sykehusplanen. Det gir grunn til håp for framtida, men det gir også en tydelig retning og en tydelig bestilling til både sykehusledelse og styre. Det er jeg glad for.

Statsråd Bent Høie [12:12:17]: Takk for det, det er jeg helt enig i. Jeg tror at det at man nå har fått avklart dette, vil skape et bedre grunnlag for et enda tettere og bedre samarbeid mellom fagmiljøene. Nå er strukturen fast, og en kan jobbe både for å videreutvikle tilbudene på de ulike sykehusene og for å sikre at det blir god pasientflyt mellom sykehusene når det er nødvendig – også innenfor hjerteområdet, der funksjonene er delt mellom flere sykehus. Så er det viktig også å få gode pakkeforløp, ikke bare innenfor det enkelte sykehus, men også på tvers av sykehusene.

Jeg håper at den beslutningen som nå er tatt, skal være en ny start for et mer positivt og konstruktivt samarbeid på Sørlandet rundt utviklingen av Sørlandet sykehus, som jeg oppfatter er et veldig godt sykehus, som gir et godt tilbud til pasientene. Men det er fortsatt forbedringspotensial når det gjelder samarbeid mellom de ulike enhetene.

Spørsmål 7

Kjersti Toppe (Sp) [12:13:32]: «I Nasjonal helse- og sykehusplan sier Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre at «[a]kuttsykehus skal ha akuttfunksjon i indremedisin, anestesilege i døgnavt, planlagt kirurgi, beredskap for kirurgisk vurdering og stabilisering, og håndtering av akutte hendelser». Begrepet «akuttsykehus med vurderings- og stabiliseringskompetanse» brukes nå i vedtak om nedleggelse av hele/deler av akuttkirurgien ved sykehus.

Hva betyr «kirurgisk vurdering og stabilisering», og hva betyr «vurderings- og stabiliseringskompetanse»?»

Statsråd Bent Høie [12:14:10]: I minst 20 år har mange sykehus levd med nedleggelsesspøkelset hengende over seg. Denne uroen har regjeringen nå fjernet gjennom oppfølgingen av Nasjonal helse- og sykehusplan, som stortingsflertallet har sluttet seg til.

Nå er framtidens sykehuskart tegnet, og det sikrer både større og mindre sykehus spredt utover hele landet. Regjeringen lovte at ingen sykehus i Norge skulle legges ned som følge av Nasjonal helse- og sykehusplan, og det løftet har vi holdt. Vi har også lovet mer politisk styring. Stortinget har nå, gjennom Nasjonal helse- og sykehusplan, fått lagt føringer for definisjonen av akuttsykehus og hvordan utviklingsplanene skal utarbeides. Jeg tar nå det politiske ansvaret ved endelig å ha besluttet strukturen og gjemmer meg ikke bak helseregionene, men baserer meg på de føringene som er gitt i Nasjonal helse- og sykehusplan.

Mandag den 24. april ble det gjennomført foretaks møte i alle helseregionene. Hensikten med møtet var å avklare om prosesser og beslutninger i de regionale helseforetakene om akuttfunksjoner ved sykehusene var i tråd med Nasjonal helse- og sykehusplan. I møtet vedtok jeg at Flekkefjord sykehus skal beholde den akuttkirurgiske beredskapen de har i dag. Sykehuset i Narvik ble videreført som akuttsykehus med kirurgisk vurderings- og stabiliseringskompetanse, traumemottak og fødeavdeling. Sykehuset vil ha et ortopedisk døgntilbud for planlagte operasjoner, i tillegg til urologisk og gastrokirurgisk dagtilbud og poliklinisk tilbud også utover vanlig dagtid. Odda sykehus vil bli videreført som akuttsykehus med akuttfunksjon i indre-

medisin, radiologiske tjenester, laboratorietjenester, planlagt kirurgi, anestesilege i døgnavt og skadepoliklinikk, slik som sykehusene i Nordfjord og Lærdal. Dette innebærer at akuttkirurgisk virksomhet avvikles. Med disse vedtakene er akuttfunksjonene ved sykehusene fastsatt. Nå fortsetter arbeidet med utviklingsplanen for sykehusene basert på dagens akutttilbud og endringene som ble vedtatt i foretaks møtet.

Når det gjelder kravet om at akuttsykehus skal ha beredskap for kirurgisk vurdering og stabilisering, er dette løst på ulike måter avhengig av lokale forutsetninger og behov. Mange akuttsykehus har fortsatt full akuttkirurgisk beredskap, mens andre benytter seg av personell- og vaktordninger som er innrettet mot å håndtere komplikasjoner ved planlagt kirurgi. Noen sykehus har løst dette kravet ved å benytte seg av ressurser i helseforetaket som helhet. Det viktigste er at personellet er trent for situasjoner som kan oppstå, at det er avklart hvor pasienten skal få endelig behandling, og at det er tilgjengelighet til kompetente prehospitaltjenester.

Kjersti Toppe (Sp) [12:16:54]: Kirurgisk vurdering og stabiliseringskompetanse var ikke eit omgrep i Nasjonal helse- og sykehusplan. Det er ikke eit omgrep i Nasjonal traumeplan, som beskriv kva slags krav som blir sette til sjukehusa som dei skal oppfylle for å kunna ta imot skadde pasientar. Det vert då sett krav til vaktberedskap for kirurg, anestesilege og operasjonspersonell med omsyn til kompetanse som dei skal ha gjennom utvalde kurs.

Spørsmålet mitt går på korleis regjeringa kan la vedtak gjelda for sjukehusa no utan at det er definert kva kirurgisk vurderings- og stabiliseringskompetanse faktisk betyr. Det som er brukt som omgrep i Nasjonal traumeplan, er «traumefunksjon», akuttsjukehus med «traumefunksjon». Korleis kan ein ha ein slik kompetanse utan at det skal vera kirurgar på vakt?

Statsråd Bent Høie [12:17:57]: De sykehusene som inngår i de regionale helseforetakenes traumeplaner, har ulike roller og nivåer i den sammenheng. Det som er viktig, er at disse rollene – og hvilket nivå og hvilket tilbud en skal ha – er vel kjent og definert lokalt på det enkelte sykehus, slik at de prehospitaltjenestene vet hvilke pasienter som skal hvor.

I Nordfjord og Lærdal ble akutt bløtdelskirurgi avviklet i 2005. Helse Førde har derfor lang erfaring med systemer for kirurgisk vurdering og stabilisering, slik at kirurgiske pasienter blir transportert direkte til sykehus på en trygg måte. Det er bl.a. erfaringene fra dette som danner grunnlaget for de anbefalingene som ligger til grunn for Nasjonal helse- og sykehusplan.

Kjersti Toppe (Sp) [12:18:59]: Eg sit her med eit brev som Torbjørn Wisborg har skrive til helse- og omsorgskomiteen i samband med sakene som har vore i Odda og i Narvik. Han er lei for Nasjonal kompetansteneste for traumatologi. Han átvarar mot å innføra nye omgrep, som «vurderings- og stabiliseringsteam», og han skriv at dette er å lura pasientane og befolkninga. Han kan ikkje seia kor mange liv det vil kosta, men at nokon vil det ramma. Poenget hans – som eg tar opp, og som eg ikkje får svar på – er: Korleis kan ein ha vurderings- og

stabiliseringskompetanse på norske sjukehus når regjeringa samtidig forbyr sjukehus å ha kirurgar i vaktberedskap?

Statsråd Bent Høie [12:19:56]: Det siste kjenner jeg meg ikke igjen i. Det som er viktig – og det er nettopp det denne prosessen har avklart – er å ha en veldig klar forståelse for hvilke roller de ulike akuttsykehusene skal ha i de regionale og lokale traumeplanene. Der er det stor variasjon i innhold i sykehusene allerede. I de sykehusene som er minst, og som defineres som akuttsykehus, bygges innholdet på de erfaringene en har fra Nordfjord og Lærdal, som er gode erfaringer.

I Helse Førde skjer vurderingene av de kirurgiske pasientene i de aller fleste tilfellene prehospitalt, gjennom konferering mellom primærlege, ambulansetjeneste og AMK, der vakthavende kirurg trekkes inn ved behov. Ved Nordfjord og Lærdal er det etablert medisinske akutteam som utnytter den samlede kompetansen ved sykehusene.

Spørsmål 8

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [12:21:12]: Spørsmålet mitt starter med et sitat fra forsvarsministeren:

«Jeg har sagt tidligere at åpenhet er viktig for meg. Og da mener jeg ikke åpenhet som et honnørord, men reell åpenhet.» Dette sa forsvarsministeren under en tale i Oslo Militære Samfund. Det er godt kjent i Forsvaret at hoveddelen av den fagmilitære prosessen er ferdig i månedsskiftet april/mai.

Er regjeringen redd for at deres nedprioritering av landmakta vil bli et så kontroversielt tema i valgkampen at den fortsatt holder de fagmilitære vurderingene hemmelig til etter valget?»

Statsråd Ine M. Eriksen Søreide [12:21:45]: Regjeringas langtidsplan og budsjettene våre til nå er en tydelig opptrapping for Hæren og landmakta, og vi skal se på hvordan vi kan gjøre landmakta enda mer troverdig, relevant og sterk. Det vil i Norge alltid være behov for en sterk landmakt. Vi har et stort territorium, både til havs og til lands, som vi må kunne forsvare og beskytte med alle de kapasitetene vi har.

Det har vært enda viktigere for oss å gjøre noe med dette, særlig det store vedlikeholdsløftet for Hæren og Heimevernet som gjennomføres nå i 2017, fordi vi har bak oss mange år med underfinansiering og nedprioritering fra den perioden da Trygve Slagsvold Vedums parti satt i regjering.

Det er en integrert prosess i departementet. Forsvarssjefen fikk i oppdrag av meg å gjennomføre en landmaktutredning i november 2016, og nettopp fordi det er en integrert prosess, holder forsvarssjefen meg oppdatert om hvordan arbeidet skrider fram. Det er også etablert en arbeidsgruppe under ledelse av brigader Aril Brandvik som forestår det daglige arbeidet.

Det er uklart for meg hvor representanten Slagsvold Vedum har fått det fra at den fagmilitære prosessen skal være ferdig i månedsskiftet april/mai, for det er på ingen måte riktig. Fram til nå har arbeidsgruppa innhentet informasjon. De har analysert, de har vurdert ulike alternativer,

og det har vært foretatt grundig simulering og testing. I de nærmeste månedene går arbeidet inn i syntesefasen, og arbeidsgruppa skal fram mot oktober legge det hele sammen til en samlet vurdering og anbefaling.

Så er jeg litt overrasket over hvor lite representanten Slagsvold Vedum har fulgt med, for er det noe som har preget arbeidet med landmaktutredningen, er det åpenhet, gjennom store folkemøter både på Elverum, på Bardufoss og i Oslo. Alt av ugradert materiale, vurderinger, analyser og dilemmahåndtering ligger åpent tilgjengelig på nettsidene til Forsvaret. Ikke minst brukes det mye tid med både organisasjoner og andre fra arbeidsgruppas side for å diskutere mulige scenarioer. Den profilen på åpenhet vil fortsette. Arbeidsgruppa kommer til å publisere en ugradert statusrapport før sommeren som skal bidra ytterligere til det jeg vil si har blitt en god og opplyst debatt om landmakt. Den vil synliggjøre dilemmaer og problemstillinger som utredningen vurderer, og den vil også drøfte ulike løsninger. Vi planlegger samtidig å gjennomføre et større åpent informasjonsmøte hvor innholdet i denne statusrapporten vil bli behandlet. Så legger vi fram resultatene av det arbeidet vi gjør som et enstemmig storting sluttet seg til i forbindelse med budsjettet for 2018.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [12:24:34]: Det helt avgjørende viktige for et land, en grunnleggende premisse for et land, er landets sikkerhet og beredskap. Det er primæroppgaven for enhver regjering å sikre Forsvaret, sikre et operativt og godt politi og nå i denne situasjonen sikre et heimevern og en hær som kan sikre det norske territoriet. Derfor er det et høypolitisk spørsmål, der det kan være ulike politiske vurderinger av hva slags forsvar man skal ha framover, hvilke kapasiteter det er viktig å ha. Det som da er viktig, er at de som skal gå og stemme, kjenner til de ulike prioriteringene til de ulike partiene, hvordan de mener en skal forsvare landet på en best mulig måte. Derfor vil jeg oppfordre statsråden til at man er åpen om hvilken prioritering man ønsker å gjøre for Hæren og Heimevernet, før valget og ikke etter valget. Hvorfor har ikke statsråden lagt opp til en prosess der man kan få fram de reelle alternativene og få til en reell debatt? Dette er landets desidert viktigste temaer før valget 11. september.

Statsråd Ine M. Eriksen Søreide [12:25:33]: Det er nettopp den debatten regjeringa og Forsvarsdepartementet har lagt opp til. Det er derfor vi har vært helt åpne med alle disse vurderingene, og det er derfor dette statusnotatet vil komme før sommeren, som grunnlaget for en debatt. Men representanten Slagsvold Vedum glemmer åpenbart at det som ligger i langtidsplanen for Forsvaret, er en historisk satsing på Forsvaret, etter mange år med kronisk underfinansiering som har gjort at vi var i en situasjon hvor vi hadde et enormt og mangeårig vedlikeholdsetterslep, som vi har vært nødt til å bruke store summer på å rette opp. Bare i 2017 styrker vi forsvarsbudsjettet med 2,2 mrd. kr, og det er langt mer enn det representantens regjering i sin tid mente var nødvendig på åtte hele år. Derfor er denne regjeringa et taktskifte for Forsvaret.

Så har Stortinget enstemmig sluttet seg til at resultatet av landmaktutredningen legges fram i forbindelse med budsjettet for 2018.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [12:26:34]: Når en reiser rundt i Norge nå, opplever man en stor uro i store deler av landmakten, både innenfor Hæren, med de store investeringsutfordringene som ligger der, og som før er blitt skjøvet på, innenfor Heimevernet som opplever en nedbygging, og innenfor Sjøheimet, som på den ene siden skal øve mer, men som skal bygges ned og bli borte. Mitt spørsmål til statsråden er da: Når hun ser det som skjer i Heimevernet, som skal trappes ned med 7 000 mann, når hun ser at Sjøheimet skal bygges videre ned og bli helt borte, ser statsråden på det som en satsing, og mener hun det er et minimumsnivå, det tallet som ble satt i langtidsplanen? Er hun åpen for å redusere ytterligere etter at en har fått en landmaktutredning, eller vil hun avvise det på det sterkeste?

Statsråd Ine M. Eriksen Søreide [12:27:24]: For det første skal vi gjøre store investeringer i Hæren i perioden fram til 2034. Det er satt av ca. 33 mrd. kr totalt sett til investeringer i landmakta, og vi gjør mange investeringer akkurat nå, mens vi står her. For eksempel har jeg nettopp satt i gang arbeidet med å inngå kontrakt om kampluftvern for Hæren, transportpanservogn for Hæren, samtidig som CV90-investeringene fortsatt går.

Det er ingen nedbygging av Heimevernet. Vi styrker Heimevernets budsjett med 16 pst. i dette budsjettet. Vi investerer for over en halv milliard kroner i feltvogner, som har stått og blitt dårlige og ubrukelige over svært mange år da Senterpartiet satt i regjering. Når jeg hører representanten Slagsvold Vedum snakke, tror jeg han kanskje burde lyttet til hva Hæren og Heimevernet sa i den perioden da Senterpartiet satt i regjering. Da innrømmet Liv Signe Navarsete, som hun sa til nettstedet «Aldri mer» i fjor, at hun tenkte det ikke var nødvendig med så stort fokus på Forsvaret da de satt i regjering. Det er veldig tydelig for oss som overtok det Forsvaret.

Spørsmål 9

Helga Pedersen (A) [12:28:44]: «Andelen sysselsatte av befolkningen med innvandrerbakgrunn er den laveste siden 2008. Nedgangen er størst i den gruppen som inkluderer personer med bakgrunn fra Asia og Afrika.

Hvorfor lykkes ikke regjeringen med å inkludere flere innvandrere i arbeidslivet?»

Statsråd Per Sandberg [12:29:03]: Jeg kunne vært kort og sagt: Hvorfor lyktes ikke Arbeiderpartiet med å inkludere flere gjennom å sitte åtte år i regjering? Men det er historien.

Svaret er at den norske velferdsmodellen er avhengig av høy yrkesdeltakelse. Regjeringen er like bekymret som andre parti når vi ser at andelen sysselsatte går ned. Høy sysselsetting er en forutsetning for en bærekraftig velferdsutvikling og veldig viktig for å få til en god og framtidrettet integrering.

Tidligere i år ble det lagt fram en omfattende utredning, «Integrasjon og tillit, langsiktige konsekvenser av høy innvandring». Det er en måling av hva tidligere politikk har resultert i. Utredningen viser et stort behov nå for å øke sysselsettingen blant grupper som så langt, over lang tid,

har hatt en forholdsvis svak tilknytning til arbeidsmarkedet, og dette er en utfordring som regjeringen tar på det største alvor.

Men dette er jo ikke noe nytt. Dette har vært en situasjon som Stortinget og tidligere regjeringer har vært kjent med i lang tid – Brochmann-utvalget nå, Brochmann-utvalget I, jeg laget selv en bærekraftsrapport i 2013 som pekte på akkurat det samme, perspektivmeldingene har pekt på dette tidligere. Så det er ikke noe nytt at man ikke har hatt en politikk som har inkludert og stilt krav når det gjelder å få flere til å bli integrert.

Men regjeringen har tatt mange viktige grep allerede. Vi fortsetter å føre en aktiv arbeidsmarkedspolitikk og har økt antallet tiltaksplasser for ledige fra 12 000 til 17 000 i løpet av tre år. Antallet tiltaksplasser for personer med nedsatt arbeidsevne er om lag 58 000. Innvandrere fra land utenfor EØS er en prioritert gruppe når det gjelder å tildele denne typen tiltak.

Regjeringen har også foreslått endringer i trygdeordninger for flyktninger, som skal gi økt likebehandling og stimulere til at enda flere kommer seg i jobb. Forslagene innebærer å fjerne særtilllegg, særrettigheter, for flyktninger og bl.a. innføre botidskrav på fem år for kontantstøtte, alderspensjon, uføretrygd og arbeidsavklaringspenger.

Regjeringen har de siste årene jobbet mye med å effektivisere og målrette integreringspolitikken og gjennomfører nå en rekke tiltak for å få dette til. Dette er også et arbeid som er bredt forankret i Stortinget gjennom Meld. St. 30 for 2015–2016, Fra mottak til arbeidsliv – en effektiv integreringspolitikk.

Regjeringen har også tatt initiativ til en betydelig arbeidsinnretning av introduksjonsprogrammet og vil snart sende på høring et forslag om å endre introduksjonsloven i tråd med dette. Formålet er at bruk av arbeids- og utdanningsrettede tiltak alltid skal inn i kommunens arbeid med enkeltindividets plan.

Helga Pedersen (A) [12:32:09]: Sysselsetting er en forutsetning for framtidens velferd, og nettopp derfor er det bekymringsfullt at vi har en regjering som ikke synes å være veldig opptatt av å få flere innvandrere i jobb. Uansett hvor mange eller hvor få innvandrere som kommer til Norge, er det viktig at de møtes med forventninger om å delta i arbeidslivet. Vi må stille krav, men vi må også stille opp. Det som er interessant, er ikke hva statsråden nå sier om disse spørsmålene etter snart fire år i regjering, men hva regjeringen har gjort, og hvilke resultater man har å vise til. Og det ser dessverre ut til å være fire tapte år når det gjelder innvandreres deltakelse i yrkeslivet. Gjennomføringsevne og handlekraft etterlyses.

Det som er ekstra alvorlig, er at samtidig med at sysselsettingsgraden blant innvandrere synker, svekker regjeringen mange sentrale tiltak for å få innvandrere i jobb, kutter i norskopplæringen i mottakene, kontantstøtten er økt, og man har kuttet i behandling og godkjenning av utdanningen til nyankomne flyktninger.

Statsråd Per Sandberg [12:33:13]: Innimellom føler jeg det nærmest er nytteløst å fremme og synliggjøre tiltak som er iverksatt. Særlig gjelder det representanten Helga Pedersen fra Arbeiderpartiet, for det nytter ingenting, jeg kunne ha listet opp en 10–15–20 tiltak uten at representanten Pedersen hadde tatt dette inn over seg. Sva-

ret er alltid at denne regjeringen ikke gjør det som Arbeiderpartiet gjennom tiår i regjering har gjort – altså ingenting.

Jeg ramser opp igjen: For å lykkes med å inkludere flere innvandrere er det avgjørende at også arbeidslivet åpner sine dører og gir innvandrere og flyktninger en sjanse til å prøve seg i arbeidslivet. Det etableres et hurtigspor. Det er en rekke tiltak denne regjeringen har iverksatt som Arbeiderpartiet aldri har tenkt tanken på.

Men i bunnen av dette ligger det noe viktig. Selv om vi politikere kan vedta en rekke rammevilkår som gjør det enklere å komme seg inn i arbeidslivet og bli inkludert, er det også et betydelig ansvar som ligger på den enkelte som får opphold i Norge, for å sørge for å skaffe seg jobb, utdanning og å bli inkludert.

Helga Pedersen (A) [12:34:24]: Mange av de tiltakene regjeringen har lagt fram for Stortinget, er tiltak som det er bred politisk enighet om, men det hjelper ikke når man samtidig kutter i andre tiltak som er viktige for å inkludere, og utviklingen går visseilig i feil retning.

Jeg er helt enig med statsråden i at man ikke kan vedta at noen blir integrert, og det påligger også dem som kommer til Norge, et stort eget ansvar for å bli inkludert i det norske samfunnet. Men det er pussig å høre på Per Sandberg, som er en ivrig kritiker av det han kaller svenske tilstander, der han mener at ansvaret utelukkende ligger på den svenske regjeringen. Men når vi ser at utviklingen i Norge går i feil retning, da er det ikke den norske regjeringens ansvar – etter at Fremskrittspartiet har hatt sin vakt i fire år – da skylder man på andre og går bakover i tid.

Vil statsråden fortsette med dette, eller kan vi forvente forsterket innsats og resultater på slutten av Fremskrittspartiets regjeringsperiode?

Statsråd Per Sandberg [12:35:33]: Fremskrittspartiet vil i resten av denne regjeringsperioden og i neste regjeringsperiode, når vi sitter i regjering, videreføre vår sterke innsats for å stanse ytterligere massiv innvandring til Norge, som Arbeiderpartiet har sørget for, som har gitt oss enorme utfordringer på integreringsfeltet. Vi vil fortsette den massive, styrkede innsatsen for å inkludere og få jobb til dem som har fått opphold i Norge. Dette henger sammen.

Jeg registrerer nå at Arbeiderpartiet sammen med Senterpartiet og SV ønsker å liberalisere asylpolitikken i neste stortingsperiode. Det er uaktuelt for Fremskrittspartiet, og det henger også sammen med hvorvidt vi skal lykkes med integrering. Innvandring til Norge og integrering henger sammen. Dette har Arbeiderpartiet aldri forstått, men dette ser vi resultatene av nå. Denne regjeringen har både jobbet med og fått kontroll over innvandringen, og samtidig har vi nå en massiv innsats for å få integrert de menneskene som faktisk har fått opphold i Norge. Det er helt nødvendig for at vi skal lykkes med å få bærekraft i velferdsmodellen vår, nå og i framtiden, at Fremskrittspartiet fortsetter i regjering.

Spørsmål 10

Eirin Sund (A) [12:36:47]: «Nøkkelen til god integrering er å lære seg norsk og komme ut i arbeid. Som Brochmann II-utvalget pekte på tidligere i år, har det stor betydning for fellesskapet at innvandrere blir integrert i arbeidslivet og forblir yrkesaktive. De må med andre ord ikke bare komme seg ut i arbeidslivet – de må holde seg der også.

Hva gjør statsråden for å sørge for at flyktninger som skal integreres i Norge, kommer seg i arbeid, og hva gjør regjeringen konkret for å sørge for at de holder seg i arbeid?»

Statsråd Per Sandberg [12:37:21]: Egentlig kunne jeg ha gjentatt svaret på det forrige spørsmålet, for det er samme innholdet. Men jeg gjentar, og der er vi i hvert fall 100 pst. enige, at den norske velferdsmodellen er avhengig av høy arbeidsdeltakelse. Derfor fører denne regjeringen en integreringspolitikk som i mye større grad enn noensinne legger til rette for at de som får opphold i Norge, raskest mulig skal bidra med å komme i arbeid. Målet er at flere innvandrere med fluktbakgrunn raskt skal inn i arbeidslivet og få en stabil tilknytning. Derfor har vi de siste årene jobbet med å effektivisere og i mye større grad målrette integreringspolitikken, og vi gjennomfører nå en rekke tiltak for å få dette til. Dette arbeidet, som jeg også sa i mitt forrige svar, er bredt forankret i Stortinget gjennom Meld. St. 30 for 2015–2016. Blant annet har vi etablert fem integreringsmottak, som bl.a. skal legge til rette for raskere arbeids- og samfunnsdeltakelse for de nyankomne flyktningene. Vi innfører nå også en elektronisk løsning for selvregistrering av kompetanse i asylmottak, noe som har vært helt fraværende tidligere. Denne kartleggingen skal følges opp av karriereveiledning, noe vi bl.a. prøver ut i disse integreringsmottakene.

Regjeringen har tatt initiativ til en ny og tydeligere arbeidsretting av introduksjonsprogrammet, samtidig som vi legger til rette for at de som har behov for det, skal ta enda mer utdanning som en del av introduksjonsprogrammet. Jeg vil snart sende på høring et forslag om å endre introduksjonsloven, slik at bruken av arbeid som utdanningsrettet tiltak alltid skal inn i kommunens arbeid med den enkeltes plan.

Vi setter nå i gang et forsøk med modulstrukturert opplæring for voksne på grunnskolenivå. Forsøket retter seg mot en rekke ulike grupper, også nyankomne innvandrere, og det inkluderer opplæring som erstatter dagens opplæring i norsk og samfunnskunnskap, og grunnskole for voksne. Formålet med forsøket er en raskere overgang til arbeid og videregående opplæring.

Jeg kjenner igjen debatten om norskopplæring – jeg har vært med så lenge i politikken. Det tok altså nesten 20 år for Fremskrittspartiet å få aksept i denne salen for tvungen norskopplæring i mye større grad. Nå er dette på plass og akseptert av andre.

Nå sitter Fremskrittspartiet i regjering, og jeg tror at de tiltakene, de kravene og det ansvaret vi legger til grunn for framtidens integreringspolitikk, er det riktige for å få bærekraft.

Eirin Sund (A) [12:40:38]: Vi ser i VG i dag at det legges fram en ny studie om flyktninger i arbeidslivet. Konklusjonen i studien er at integreringen går feil vei både når det gjelder å få flyktningene i arbeid, og når det gjelder å få dem til å stå i arbeid.

Stortinget har vært opptatt av å få fortgang i behandlingen og godkjenningen av utdanningen til de nyankomne flyktningene – noe som også var tema i denne rapporten – sånn at de raskest mulig kan komme i gang med studier på det nivået de hører hjemme. I forbindelse med budsjettbehandlingen i fjor valgte regjeringen likevel å kutte 10 mill. kr til NOKUT, som nettopp sørger for godkjenning av utenlandske utdanninger. Ser statsråden at det er vanskelig å forstå at man kutter i de mest opplagte tiltakene for å sikre arbeidsdeltakelse og integrering, når svaret kunne vært det helt motsatte?

Statsråd Per Sandberg [12:41:35]: Det er en rekke tiltak som skal til, det er et mangfold. Da må noen tiltak vike for å få noe bedre på plass.

Jeg har også registrert det som står i VG i dag. Men dette er jo ikke noe nytt. At man har en utfordring etter femti år, er ikke noe nytt. Dette er jo påpekt av Brochman I, det er påpekt av mitt bærekraftutvalg i 2013, og det er påpekt i perspektivmeldingen. Dette er blitt påpekt på inn- og utpust i alle de år jeg har sittet på Stortinget. At Arbeiderpartiet plutselig har oppdaget dette nå, det er nytt.

Dette er ikke noe nytt. Men så har vi også vært igjenom en periode nå der arbeidsmarkedet i Norge faktisk er blitt litt strammere. Det er blitt litt tøffere, og vi har hatt massiv ledighet på Vestlandet. Det er et tøffere arbeidsmarked. At det selvfølgelig slår litt inn på innvandrere, som har ulike behov for kvalifisering for å komme seg inn, er logisk. Men det er ingen hvilepute. Da må vi bare sette inn enda flere tiltak.

Eirin Sund (A) [12:42:42]: Det er ikke noe nytt for Arbeiderpartiet, det som sto i VG i dag. Det som er nytt, som rapporten viser, er at det er de siste fem årene flere ikke kommer seg inn i arbeidslivet, og at flere ikke står i arbeidslivet. Da er det viktig for Arbeiderpartiet å finne ut hva vi kan gjøre for å endre på den statistikken at dette ser slik ut, for dette bidrar ikke til god integrering.

Statsråden uttalte til VG i dag at «en betydelig egeninnsats» er viktig for integreringsarbeidet. Statsråden sa også at en ikke kan vedta god integrering. Her i huset mener et stort flertall at vi også kan vedta god integrering. Under behandlingen av integreringsmeldingen i fjor ble vi enige om å satse på et hurtigspor, som statsråden var inne på tidligere, for å få flyktninger i jobb. Hurtigsporet skulle gjelde for de flyktningene som sto nærmest arbeidsmarkedet, og som en del av tiltaket lovte regjeringen at myndighetene skulle stille med virkemidler, og at partene aktivt skulle bidra til å skaffe arbeidsplasser.

Da er spørsmålet: Hvilke konkrete grep har statsråden tatt for å få på plass hurtigsporet, og hvor mange omfattes av en slik ordning i dag?

Statsråd Per Sandberg [12:43:50]: Jeg har sagt i flere av mine svar nå at det er omfattende enighet i denne sal om Meld. St. 30. Det iverksettes flere tiltak. Men med bakgrunn i – og det er det jeg også svarer til VG i dag – det at man har en utvikling etter femti år, som det pekes

på i dag: Det er ikke noe nytt. Det har vært situasjonen over lang tid.

Så prøver vi nå å rette tiltak spesielt inn mot grupper – å spisse – for å nå de enkelte gruppene som vi ser er utsatt, og som kanskje ikke har kvalifisering, med jobbsporet og en rekke andre tiltak. Dette er ikke gjort over natten. Det skjønner jeg, og det tror jeg representanten også skjønner. Det er ikke lenge siden vedtakene i forbindelse med stortingsmeldingen ble gjort. Så skal dette iverksettes.

Så er vi altså i en situasjon der vi gjennom 2015 og 2016 har hatt en betydelig innvandring til Norge, noe som bl.a. skyldes de signalene Arbeiderpartiet ga på sitt landsmøte i sin tid. Så må da denne regjeringen sørge for å øke sin innsats, i tråd med det som er resultatet av tidligere innvandring.

Spørsmål 11

Arild Grande (A) [12:45:17]: «Økende bruk av innleid og utenlandsk arbeidskraft setter press på norske lønns- og arbeidsvilkår. Fra ansatte ved Kværner Verdal AS får vi høre at utleiebransjen setter standarden for resten av bransjen. Fra andre steder hører vi om eksempler på konstruerte «tariffavtaler» for å omgå begrensninger i arbeidsmiljøloven om innleie og arbeidstid. Dette øker faren for sosial dumping og svekkelse av arbeidstakers rettigheter.

Hvorfor har ikke regjeringen gjort noe for å møte disse problemene?»

Statsråd Anniken Hauglie [12:45:49]: Regjeringen har gjort mye for å bekjempe useriøse og ulovlige forhold i arbeidslivet. Etter dialog med partene i arbeidslivet la regjeringen fram en egen strategi mot arbeidslivskriminalitet i 2015. Innsatsen forsterkes i den reviderte strategien som ble lagt fram i februar i år. Det opprettes nå to nye samlokaliserte sentre mot arbeidslivskriminalitet, i henholdsvis Bodø og Tønsberg. Disse kommer i tillegg til de fem som allerede er etablert. Samarbeidet mellom de offentlige etatene er vesentlig styrket. Innsatsen foregår i samarbeid med hele det organiserte arbeidslivet.

Likebehandlingsreglene ved innleie fra bemanningsforetak er et viktig verktøy for å motvirke useriøse lønns- og arbeidsvilkår for innleide arbeidstakere. En evaluering av disse reglene viser at regelverket har ført til at flere innleide enn før faktisk får lønns- og arbeidsvilkår som de ville fått ved direkte ansettelse. Jeg har i tillegg nylig påbegynt et arbeid med partene i arbeidslivet for å avklare ulike problemstillinger på innleieområdet, og det er naturlig at bl.a. spørsmål om avtaler om innleie tas opp i denne sammenheng.

Nok et viktig tiltak i strategien mot arbeidslivskriminalitet er gjennomføring av håndhevingsdirektivet i norsk rett. Håndhevingsdirektivet har en rekke tiltak og virkemidler som bidrar til at utsendte arbeidstakere får de lønns- og arbeidsvilkårene de har krav på når de utfører tjenestepoppdrag i Norge. Dette gjelder også utleide fra utenlandske bemanningsforetak. Sentralt i direktivet er strengere dokumentasjonskrav og mer og bedre myndighetssamarbeid mellom medlemsstatene. I februar vedtok Stortinget endringer i arbeidsmiljøloven som vil bidra til å gjennom-

føre direktivets regler. Departementet jobber nå med de nødvendige endringene i utsendingsforskriften.

Jeg minner også om at vi har forskrifter om allmenngjøring av tariffavtaler i stadig flere bransjer, også i verftsindustrien, som stiller ufravikelige krav til lønns- og arbeidsvilkår for både norske og utenlandske arbeidstakere. Jeg mener i aller høyeste grad at regjeringen tar denne typen problemstillinger på alvor.

Arild Grande (A) [12:47:57]: Jeg hører hva statsråden sier, men problemene fortsetter å øke i omfang. Det viser at vi må ha tiltak som virker effektivt på denne problemstillingen. Flere opplever usikkerhet på arbeidsplassen, og dette hindrer friheten til hver enkelt, kompetanseutviklingen i næringslivet og produktiviteten. Samtidig har vi en regjering som synes det er positivt med flere midlertidige stillinger, og regjeringen har egentlig ikke kommet med noen grep som faktisk virker mot utviklingen som vi i dag ser. Generelt sett har regjeringen en politikk som svekker arbeidstakernes organisasjoner, noe som utfordrer det seriøse og organiserte arbeidslivet.

Jeg har et spørsmål til ministeren som kommer direkte fra verkstedklubben ved Kværner Verdal. Ser arbeidsministeren det som et problem at innleiebransjen påfører industrien i Norge tap av produktivitet og konkurransekraft, noe som medfører press på norske lønns- og arbeidsvilkår, og er arbeidsministeren villig til ytterligere regulering av bransjen for å trygge norsk industri og den norske arbeidslivsmodellen?

Statsråd Anniken Hauglie [12:49:06]: For det første vil jeg tilbakevise at denne regjeringen mener at det er positivt med flere midlertidige stillinger. Vi har endret på regelverket for å gjøre det lettere å ansette midlertidig, men vi ser også at økningen i antall midlertidige stillinger går i svært liten grad opp. Det er ganske stabilt. Undersøkelser fra Fafo viser det. Vi ser også at et flertall av dem som ansettes midlertidig, ansettes fast etter ett år. Det er denne regjeringen som har foreslått endringer i lov om statens ansatte, nettopp for å begrense statens mulighet til å ansette midlertidig over tid, fordi staten har vært den store synderen her.

Jeg er enig i at vi innenfor noen bransjer ser en uheldig utvikling når det gjelder bruk av innleie. Det er også bakgrunnen for at jeg ba partene i februar om å komme med konkrete innspill til hvordan man kan løse den problemstillingen. De har kommet med skriftlige tilbakemeldinger. I morgen skal vi ha det første møtet med partene. Jeg er innstilt på å få til en bedre løsning enn det vi i dag har klart å få til.

Arild Grande (A) [12:50:09]: Det kan ikke være noen tvil om at regjeringen ønsker mer bruk av midlertidige stillinger. Noe av det første høyresiden har gjort hver gang de har fått muligheten til regjeringsmakt, er å endre arbeidsmiljølovens bestemmelser, som å åpne opp for flere midlertidige stillinger, mens på andre områder hvor man trenger grep for å sørge for et organisert og seriøst arbeidsliv, er regjeringen mindre ivrig.

Andre land får til reguleringer på dette området, og i dag fremmer Arbeiderpartiet 30 forslag for et mer seriøst og organisert arbeidsliv, bl.a. for å begrense innleie. Stortinget har også tidligere i år behandlet forslag om å begren-

se innleie, men regjeringspartiene har stemt mot våre forslag. Kan regjeringen være villig til å vurdere våre forslag som i dag ble lagt fram, slik at norsk arbeidsliv kan ta noen steg videre, eller er vi nødt til å vente til etter valget og på ny regjering før det skjer noe på dette feltet?

Statsråd Anniken Hauglie [12:51:03]: Vi vil vurdere alle gode forslag, også dem som Arbeiderpartiet måtte komme med. Men igjen vil jeg påpeke at regjeringen har tatt mange grep for å bidra til et mer seriøst arbeidsliv. Jeg nevnte innledningsvis i mitt hovedsvar bl.a. strategien og den reviderte strategien mot arbeidslivskriminalitet og andre viktige tiltak.

Det er verdt å minne om at norsk arbeidsliv er godt. Ni av ti trives på jobb. Faste stillinger er hovedregelen. Det er tverrpolitisk ønske om at faste stillinger skal være hovedregelen. Nå ser vi utviklingen i denne perioden. Flere jobber i hele stillinger, faste stillinger er fortsatt hovedregelen. Vi ser at av dem som ansettes midlertidig, vil flertallet få fast stilling etter relativt kort tid.

Men som jeg sa i mitt første svar og i mitt forrige svar, ser vi noen utfordringer på det som går på innleie i enkelte bransjer, og det er også bakgrunnen for at jeg har tatt kontakt med partene og bedt dem komme med konkrete innspill til hvordan vi kan løse den problemstillingen. Jeg ser fram til et godt samarbeid med partene om å få løst det som er problemet, uten at vi dermed også ødelegger det som alle er for, nemlig muligheten til å kunne leie inn ved behov.

Spørsmål 12

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Rigmor Aasrud til arbeids- og sosialministeren, vil bli besvart av justis- og beredskapsministeren som rette vedkommende.

Rigmor Aasrud (A) [12:52:21]: «I rapporten «Styrket informasjonsdeling mellom kontrolletatene, politi og private for bekjempelse av kriminalitet. Kartlegging av svakheter ved regelverket og forslag til eventuelle lovendringer» fra 1. desember 2015, ble det fremlagt 15 forslag til lovendringer og tiltak, og forslag om gjennomgang og vurdering av enkelte bestemmelser, som hindrer en effektiv kriminalitetsbekjempelse. Rapporten fulgte opp strategien mot arbeidslivskriminalitet.

Hvor mange av tiltakene er gjennomført?»

Statsråd Per-Willy Amundsen [12:53:00]: Arbeidslivskriminalitet er en trussel mot både arbeidstakere, lovlidige virksomheter og samfunnet for øvrig. Jeg vil derfor takke stortingsrepresentanten Rigmor Aasrud for engasjementet rundt dette viktige temaet.

Opprettelsen og etablering av samlokaliserte enheter mot arbeidslivskriminalitet – a-krimsentrene – var et viktig bidrag i politiets og kontrolletatenes kamp mot arbeidslivskriminalitet. Etableringen av a-krimsentrene synliggjorde behovet for enkelte lovendringer for å bedre adgangen til informasjonsdeling mellom de ulike etatene. Dette ble også synliggjort i rapporten «Styrket informasjonsdeling mellom kontrolletatene, politi og private for bekjem-

pelse av kriminalitet. Kartlegging av svakheter ved regelverket og forslag til eventuelle lovendringer.»

La meg innledningsvis presisere at denne rapporten inneholder anbefalinger og forslag til tiltak. Samtlige 15 tiltak er vurdert og fulgt opp, enten i egne prosesser eller gjennom allerede igangsatte arbeider. I tillegg er noen tiltak vurdert som unødvendig, da de allerede ivaretas gjennom dagens regelverk eller eksisterende veiledere.

Forslagene rettes mot tiltak som berører ulike departementers ansvarsområder, og jeg har derfor innhentet opplysninger fra andre berørte departementer. De forslagene som særlig berører Finansdepartementet, forutsetter lovendringer. Finansdepartementet opplyser om at Toll- og avgiftsdirektoratet og Skattedirektoratet våren 2016 fikk i oppdrag å utrede tiltakene nærmere. Direktoratenes utredning er nylig oversendt Finansdepartementet for videre behandling. Når departementet har ferdigbehandlet forslagene, må de sendes på høring før de kan fremlegges for Stortinget.

Arbeids- og sosialdepartementet opplyser at de vurderer om det kan være hensiktsmessig å endre Nav-loven i tråd med eventuelle endringer i forvaltningsloven. Dagens regelverk medfører, så langt Arbeids- og sosialdepartementet erfarer, imidlertid ikke vesentlige særskilte hindringer i informasjonsdeling mellom kontrolletatene.

Flere forslag har omhandlet endringer av forvaltningslovens regler om taushetsplikt, som ligger under Justis- og beredskapsdepartementets område. Det reiser flere kompliserte, prinsipielle spørsmål som krever grundig utredning, og er derfor lagt inn i det pågående arbeidet til Forvaltningslovutvalget.

Til slutt vil jeg fremheve at det er Arbeids- og sosialdepartementets inntrykk at etatssamarbeidet mot arbeidslivskriminalitet har ført til bedre informasjonsflyt mellom etatene og gjort etatene mer oppmerksom på mulighetene som allerede finnes innenfor gjeldende regelverk.

Rigmor Aasrud (A) [12:56:19]: Jeg takker for svaret, men må konstatere at det eneste konkrete statsråden kan rapportere etter to år, er at man har satt i gang noen nye utredninger. Sann jeg skjønner statsråden, er ingen av tiltakene satt ut i livet ennå, og det nærmeste statsråden kommer gode handlinger, er at det ble noen nye arbeidslivskriminalitetssentre – regjeringen kan vel takke Stortinget for at deres budsjettforslag ble nedstemt. Det var på den måten de nye sentrene kom inn og ble finansiert.

Da vil jeg spørre statsråden konkret, for i planverket står det at arbeidsgruppen skal kartlegge om det finnes svakheter i dagens regelverk som hindrer en effektiv kriminalitetsbekjempelse: Med det svaret statsråden har gitt, mener man at alt er i orden?

Statsråd Per-Willy Amundsen [12:57:22]: Som jeg nettopp gjorde rede for i mitt svar til representanten, er det sann at man må igangsette ganske omfattende utredningsprosesser for å klargjøre viktige forhold som blir berørt når man skal øke informasjonsutveksling mellom etatene.

Så er det et faktum at en del av de problemstillingene som har kommet opp, viser det seg å være etablerte, gode løsninger på. Det er også et faktum, som jeg antar representanten har forståelse for, at i de tilfellene hvor det kreves lovendringer, er det en prosess som selvfølgelig har

noen tidsrammer rundt seg som tilsier at de ikke umiddelbart kan iverksettes. Så er det også et faktum at man på noen punkter møter prinsipielle avveininger, som krever at man går inn i nettopp de avveiningene før man kan legge frem et omfattende forslag for Stortinget.

Rigmor Aasrud (A) [12:58:29]: Jeg takker for svaret og er kjent med at det kan ta tid å utarbeide lover, men på to år kunne man i hvert fall ha klart å foreta avveiningene og ment noe om hvordan man skulle gå videre.

Men la meg komme med et konkret spørsmål til statsråden: Et av forslagene som er omtalt i rapporten, gjelder en generalklausul, som er innført i Sverige, der forvaltningsorgan på eget initiativ kan dele opplysninger med andre forvaltningsorgan. Mener statsråden at en sann generalklausul ville være hensiktsmessig i norsk lovverk?

Statsråd Per-Willy Amundsen [12:59:02]: Nettopp denne typen forhold blir jeg nødt til å vurdere nøye. På den ene siden ønsker vi at vi skal ha en god informasjonsdeling mellom etatene, og så er man i en ulik situasjon i de ulike etatene med hensyn til å ivareta personers interesser – politiet har jo ganske brede muligheter til å dele opplysninger når det handler om etterforskning og forebygging av kriminalitet – men så handler det også om tiliten som borgerne skal ha til de ulike etatene. Det er disse prinsipielle avveiningene vi er nødt til å gjøre.

Så er det sann at på mange av disse områdene vil det kreve et ganske omfattende utredningsarbeid. Det skal på høring, og det vil bli forelagt Stortinget. Men jeg kan betrygge representanten med at prosesser er i gang, og der det er hensiktsmessig, vil det også blir fremmet forslag til lovendringer.

Spørsmål 13

Fra representanten Sveinung Rotevatn til kulturministeren:

«På vegne av ein filmprodusent har eit dansk advokatfirma sendt ut krav til norske forbrukarar dei mistenker har sett film via fildelingssider. Forbrukerrådet meiner kravet framstår som grunnlaust, og ber folk sjå bort frå både brev og krav. Selskapet har gått til sak for å få utlevert identiteten til rundt 12 000 IP-adresser frå ulike nettleverandørar, noko domstolen har løyve til med heimel i åndsverklova.

Meiner statsråden at lova nyttast på tenlegt vis?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsatt til neste spørretime.

Spørsmål 14

Fra representanten Hege Haukeland Liadal til kulturministeren:

«Sangsolistene ved Den Norske Opera & Ballett er bekymret for framtiden i forbindelse med at ledelsen ønsker korttidskontrakter for framtidige sangsolister. I 2016 inngikk sangsolistene en avtale om ikke å øke antall fast ansatte pga. den økonomiske situasjonen. Nå brukes argumentet kunstneriske hensyn.

Hva mener statsråden om at Den Norske Opera & Ballett ønsker mer bruk av midlertidige stillinger i Norges største musikk- og scenekunstinstitusjon?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsatt til neste spørretime.

Spørsmål 15

Fra representanten Geir Jørgen Bekkevold til kulturministeren:

«Kulturdepartementet har i mange år kommunisert at de kommer til å legge fram forslag om å forandre loven som regulerer pensjonen til ballettdansere og operasangere ved Den Norske Opera & Ballett (operapensjonsloven). I

fjor vår ble det presentert noen parametere for det nye systemet, men det ble ikke lagt fram en helhetlig modell.

Hvordan er fremdriften i Kulturdepartementets arbeid med ny operapensjonslov?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsatt til neste spørretime.

Sak nr. 3 [13:00:12]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 13.01.
